

INFORMACJA

Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego
w Lublinie

O STANIE BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO POWIATU LUBELSKIEGO za 2018 r.

Lublin, luty 2019 r.

SPIS TREŚCI

I.	Wprowadzenie	3
II.	Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych	4
III.	Stan sanitarny pomieszczeń i urządzeń wykorzystywanych przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych przez podmioty prowadzące działalność leczniczą	10
IV.	Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej	11
V.	Jakość wody przeznaczonej do spożycia	13
VI.	Stan sanitarny zakładów żywności, żywienia i przedmiotów użytku	15
VII.	Ocena warunków sanitarnych w placówkach oświatowo-wychowawczych	20
VIII.	Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy	23
IX.	Działania realizowane w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego	27
X.	Działania realizowane w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia	35
XI.	Podsumowanie	42

I. WPROWADZENIE

Państwowa Inspekcja Sanitarna jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami: higieny środowiska, higieny pracy w zakładach pracy, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku, higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Powyższe działania są realizowane przez 87 pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie zatrudnionych w Oddziałach:

- Nadzoru Przeciwepidemicznego,
- Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku,
- Higieny Dzieci i Młodzieży,
- Higieny Komunalnej,
- Higieny Pracy,
- Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego,
- Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia

- oraz 19 w Oddziale Laboratoryjnym.

Ogółem w PSSE w Lublinie zatrudnionych jest 133 pracowników.

Realizacja przedsięwzięć przyjętych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie jest gwarantem bezpieczeństwa sanitarnego mieszkańców Lublina.

Informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu lubelskiego za 2018 r. dokonano na podstawie kontroli przeprowadzonych w ramach zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz pobranych do badań próbek laboratoryjnych wody i żywności, jak również na podstawie zarejestrowanych zgłoszeń chorób zakaźnych i zawodowych, a także przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych. Równoległe do działalności kontrolnej w PSSE Lublin, w celu kształtowania wśród mieszkańców powiatu lubelskiego odpowiednich postaw i zachowań prozdrowotnych, prowadzona była działalność oświatowo-zdrowotna.

II. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHOROÓB ZAKAŻNYCH NA TERENIE POWIATU LUBELSKIEGO

W 2018 r. Oddział Nadzoru Przeciwepidemicznego przeprowadził ogółem **743** kontrole w placówkach ochrony zdrowia oraz **905** wywiadów i dochodzeń epidemiologicznych. Nałożono **17** grzywien w drodze mandatu karnego na sumę **4500 zł**. Wydano ogółem **231** decyzji administracyjnych oraz **130** decyzji płatniczych.

Na dzień **31.12.2018 r.** Oddział Nadzoru Przeciwepidemicznego posiadał pod nadzorem **1069** obiektów ochrony zdrowia, z czego **943** obiekty na terenie miasta Lublin oraz **126** obiektów na terenie powiatu lubelskiego. Na terenie powiatu lubelskiego natomiast nie posiadał pod nadzorem placówek opieki hospicyjnej oraz praktyk zawodowych pielęgniarek i położnych.

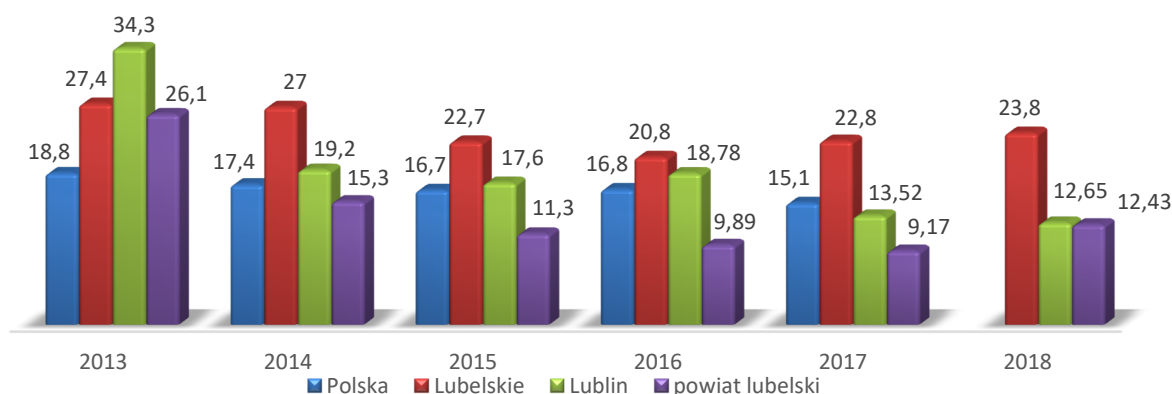
I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych na terenie powiatu lubelskiego w 2018 r.

1. Zachorowalność na grypę.

Na terenie powiatu lubelskiego w 2018 r. w stosunku do 2017 r. wystąpił ponad dwukrotny spadek zachorowań w zakresie grypy i infekcji grypopodobnych - zarejestrowano 1036 przypadków. Zgłoszono 13 przypadków grypy potwierdzonej laboratoryjnie (zgodnie z obowiązującymi „definicjami przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego”).

2. Zachorowalność na gruźlicę.

W 2018 r. zarejestrowano 19 przypadków zachorowań na gruźlicę (współczynnik zapadalności 12,43/100 tys.) na terenie powiatu lubelskiego. Wśród postaci klinicznych najczęściej występowała gruźlica płuc, odnotowano 10 przypadków gruźlicy w okresie prątkowania. Z otoczenia chorych objęto nadzorem 13 osób. Nie wydano decyzji administracyjnych dotyczących osób chorych lub wymagających diagnostyki w zakresie gruźlicy.

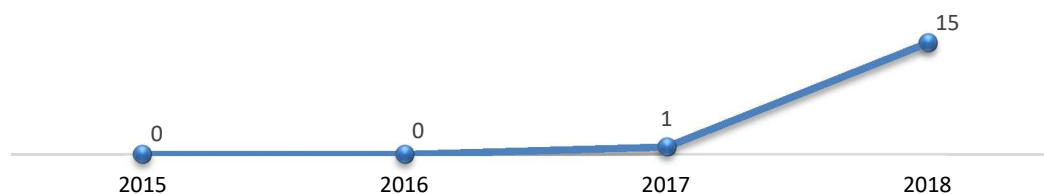

Wykres 1. Sytuacja epidemiologiczna gruźlicy na terenie miasta Lublin, powiatu lubelskiego, województwa lubelskiego i Polski (zapadalność na 100 tys. mieszkańców w latach 2009 – 2018). Opracowano na podstawie danych publikowanych przez Instytut Chorób Płuc i Gruźlicy w Warszawie oraz danych własnych; obecnie brak oficjalnych danych dotyczących Polski w 2018 r.

3. Zachorowalność na wirusowe zapalenie wątroby.

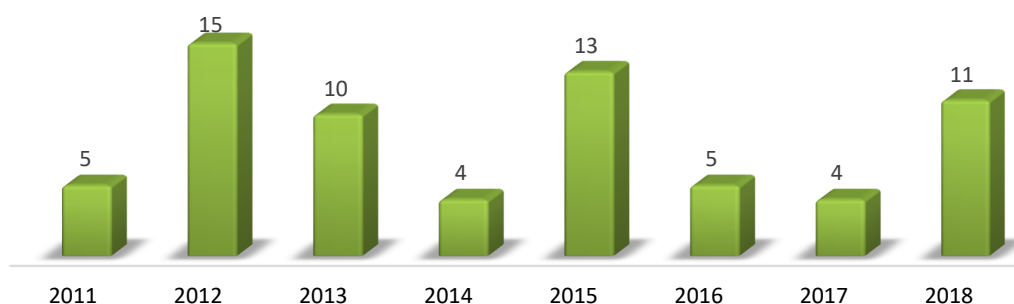
W 2018 r. na terenie powiatu lubelskiego zarejestrowano 15 przypadków zachorowań na WZW typu A - znaczny wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym. Zgodnie z informacjami podanymi w wywiadach epidemiologicznych osoby chore mogły być narażone na zakażenie po styczności z osobą chorą na WZW typu A (również kontakt domowy), kontakcie homoseksualnym (MSM),

spożywaniu posiłków w różnych barach, lokalach. Ponadto wystąpiły 2 ogniska zachorowań na WZW typu A na terenie powiatu lubelskiego. Oba ogniska dotyczyły zachorowań rodzinnych, najprawdopodobniej do zakażenia doszło na drodze kontaktowej w wyniku braku zachowania zasad higieny osobistej. Ustalono również (w bieżącym roku sprawozdawczym), że 1 przypadek WZW typu A z 2018 r. był prawdopodobnie zawleczony z zagranicy (Kurdystan).

Wykres nr 2. Sytuacja epidemiologiczna WZW typu A na terenie powiatu lubelskiego w latach 2015 – 2018

W 2018 r. na terenie powiatu lubelskiego zarejestrowano 2 przypadki zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu B przewlekłe. Nie zarejestrowano zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu B ostre. Ponadto zarejestrowano 11 zachorowań na WZW typu C.

Wykres nr 3. Sytuacja epidemiologiczna WZW typu C na terenie powiatu lubelskiego w latach 2004 – 2018

4. Dane o zarejestrowanych przypadkach zakażonych HIV i chorych na AIDS.

W 2018 r. zanotowano spadek ilości zakażeń HIV w stosunku do roku poprzedniego – zarejestrowano 2 przypadki u 2 mężczyzn w wieku 19 i 24 lata.

5. Dane o zarejestrowanych przypadkach chorób przenoszonych drogą płciową.

W 2018 r. zarejestrowano 1 przypadek zachorowania na kiłę u mężczyzny w wieku 27 lat. Nie rejestrowano zachorowań na rzeżączkę i chorobę przenoszoną drogą płciową wywołaną przez Chlamydie.

6. Ogniska zachorowań na choroby przenoszone drogą pokarmową.

W 2018 r. zarejestrowano 5 ognisk choroby przenoszonej drogą pokarmową, ogniska wystąpiły w domach prywatnych - w 3 ogniskach czynnikiem etiologicznym była *Salmonella Enteritidis*, natomiast w 2 ogniskach czynnikiem etiologicznym był *wirus Hepatitis A*. W ogniskach zachorowało łącznie 15 osób.

Placówki szpitalne funkcjonujące na terenie powiatu lubelskiego nie zgłaszały ognisk epidemicznych zakażeń przewodu pokarmowego.

7. Zakażenia i zachorowania przenoszone drogą pokarmową (z uwzględnieniem uczestników zatruc zbiorowych).

Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu: na terenie powiatu lubelskiego zarejestrowano 273 przypadki zachorowań, w tym 141 przypadków u dzieci do lat 2.

Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2: zarejestrowano 91 przypadków zachorowań.

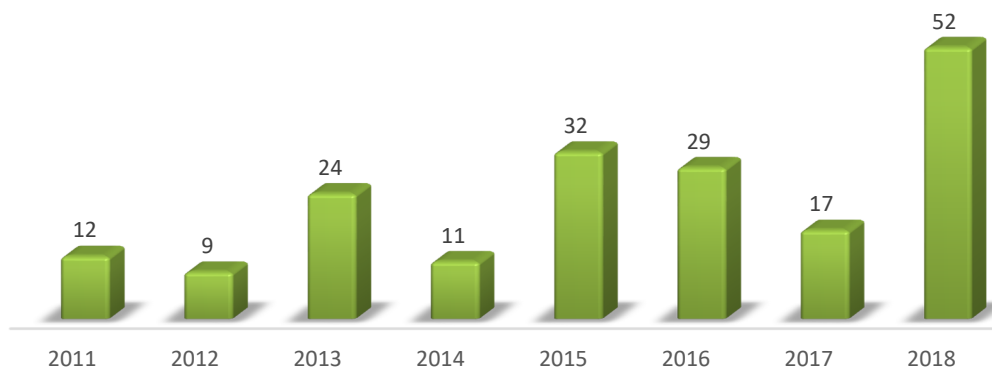
Zatrucia pokarmowe wywołane pałeczkami Salmonella: w 2018 r. nastąpił wzrost zachorowań na salmonellozy w stosunku do roku poprzedniego, zarejestrowano 59 zachorowań.

8. Zachorowania na inwazyjne choroby wywołane przez *Neisseria meningitidis* i *Streptococcus pneumoniae*

W 2018 r. zarejestrowano 2 przypadki inwazyjnej choroby meningokokowej: 1 przypadek posocznicy wystąpił u 16-letniego dziecka płci męskiej oraz 1 przypadek posocznicy i zapalenia opon mózgowo – rdzeniowych u 61-letniego mężczyzny. We wszystkich przypadkach wykryto *Neisseria meningitidis* typ B. W 2018 r. zarejestrowano przypadek zakażenia inwazyjnego wywołanego przez *Streptococcus pneumoniae* w postaci posocznicy.

9. Zachorowania na boreliozę.

W 2018 r. zanotowano wzrost zachorowań na boreliozę wśród mieszkańców powiatu lubelskiego. Zarejestrowano 52 przypadki, w tym 31 kobiet i 21 mężczyzn. Najwięcej zachorowań wystąpiło u osób w grupie wiekowej 50-80 lat.

Wykres nr 4. Sytuacja epidemiologiczna boreliozy na terenie powiatu lubelskiego w latach 2004 – 2018

10. Zachorowania na choroby wirusowe (odra, świnka, różyczka, ospa wietrzna).

W 2018 r. zarejestrowano 3 przypadki zachorowania na odrę. Ponadto w roku sprawozdawczym zgłoszono 5 podejrzeń zachorowań na różyczkę (uzyskano ujemne wyniki badań w tym kierunku). Odnotowano spadek zachorowań na ospę wietrzną - zarejestrowano 346 przypadków. Zarejestrowano 3 przypadki zachorowań na świnkę.

11. Narażenie na wścieklicznę/potrzeba szczepień.

Do szczepień przeciwko wścieklicznie w 2018 r. zostało zakwalifikowanych 28 osób, które uległy pokąsaniu lub miały kontakt ze zwierzęciem nieznanego pochodzenia, podejrzanym o wścieklicznę: psy (16 osób), koty (6 osób), szczur (3 osoby), mysz polna (1 osoba), jeż (1 osoba), wiewiórka (1 osoba). Ponadto zarejestrowano 56 pokąsań przez zwierzęta, które zostały odłowione i poddane obserwacji w przypadku których lekarz nie zakwalifikował pacjentów do szczepień: psy (48 osób), koty (6 osób), szczur (2 osoby).

12. Choroby występujące sporadycznie lub zawlekane z innych stref klimatycznych.

W 2018 r. zarejestrowano 4 przypadki zatrucia pestycydami. Na terenie powiatu lubelskiego doszło również do zachorowania na posocznicę wywołaną przez *Haemophilus influenzae* (1 przypadek) i legionelozę (1 przypadek).

13. Dane o zarejestrowanych zgonach z powodu zakażeń i chorób zakaźnych.

W 2018 r. zgłoszono do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie 3 zgony z powodu chorób zakaźnych u osób zamieszkałych na terenie powiatu lubelskiego: 1 zgon z powodu gruźlicy płuc, 1 zgon z powodu posocznicy nieokreślonej, (zakażenie bakteryjne nieokreślone) oraz 1 zgon z powodu zatrucia pestycydem.

Lp.	Jednostka chorobowa		Liczba przypadków		Współczynnik	
			2017	2018	2017	2018
1	2		3	4	5	6
1	Cholera					
2	Dyr brzuszny					
3	Dury rzekome A, B, C					
4	Salmoneloza	zatrucie pokarmowe	25	59↑	16,37	38,34
5		Posocznica				
6		inne zakażenie pozajelitowe				
7	Czerwonka bakteryjna (szigelozą)					
8	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (ogółem)	wywołane przez <i>E. coli</i> biegunkotwórczą				
9		wywołane przez <i>E. coli</i> enterokrwotoczną				
10		wywołane przez <i>E. coli</i> inną i BNO				
11		wywołane przez <i>Campylobacter</i>				
12		wywołane przez <i>Yersinia enterocolitica</i> lub <i>pseudotuberculosis</i>				
13		wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	129	65↓	84,46	42,24
14		Inne określone				
15		nie określone	0	1	0	0,65
16	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2					
17	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe (ogółem)	Gronkowcowe				
18		jadem kiełbasianym (botulizm)				
19		wywołane przez <i>Cl. perfringens</i>				
20		inne określone				
21	nie określone					
22	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe u dzieci do lat 2					
23	Lamblioza (giardioza)					
24	Kryptosporidioza					
25	Wirusowe zakażenia jelitowe (ogółem)	wywołane przez rotawirusy	86	115↑	56,31	74,73
26		wywołane przez norowirusy	27	13↓	17,68	8,45
27		inne określone	20	16↓	13,10	10,40
28		nie określone	3	3	1,96	1,95
29	Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2		74	91↑	164,40	197,59
30	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	ogółem	216	273↑	141,43	177,39
31		w tym u dzieci do lat 2	106	141↑	235,50	306,12
32	Dżuma					
33	Tularemia					

34	Wąglik					
35	Bruceloza: nowe zachorowania					
36	Nosacizna					
37	Leptospiroza					
38	Jersinioza pozajelitowa					
39	Mikobakteriozy - inne i BNO					
40	Listerioza					
41	Tęžec	Ogółem	1	0	0,65	0
42		Noworodków				
43	Błonica					
44	Krztusiec		2	2	1,31	1,30
45	Płonica (szkarlatyna)		31	41↑	20,30	26, 64
46	Choroba meningokokowa, inwazyjna	Ogółem	3	2	1,96	1, 30
47		zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	1	1	0,65	0, 65
48		Posocznica	3	2	1,96	1, 30
49		inna określona i nie określona				
50	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna	Ogółem	1	2	0,65	1, 30
51		Róża	0	2	0	1, 30
52		zespół wstrząsu toksycznego				
53		gorączka połogowa				
54	inna określona i nie określona	1	0	0,65	0	
55	Legioneloza	choroba legionistów	0	1	0	0,65
56		gorączka z Pontiac				
57	Kiła	wrodzona i noworodków				
58		Wczesna				
59		Późna				
60		inne postacie kiły i kiła nieokreślona	2	1	1,31	0,65
61	Rzeżączka					
62	Ziarnica weneryczna wywołana przez Chlamydie					
63	Inne choroby przenoszone drogą płciową wywołane przez Chlamydie					
64	Borelioza z Lyme		17	52↑	11,13	33, 79
65	Ornitozy (zakażenia <i>Chlamydia psittaci</i>)					
66	Dur wysypkowy					
67	Gorączka Q					
68	Gorączka plamista i inne riketsjozy					
69	Poliomyelitis	wywołane dzikim wirusem				
70		wyw. wirusem pochodzenia szczepionkowego				
71	Ostre porażenia wiotkie u dzieci w wieku 0-14 lat					
72	Encefalopatie Gąbczaste	choroba Creutzfeldta-Jakoba (CJD)				
73		wariant choroby Creutzfeldta-Jakoba (vCJD)				
74		inne i nie określone				
75	Wścieklizna					
76	Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień		26	28	17,02	18,19
77	Kleszczowe zapalenie mózgu					
78	Inne wirusowe zapalenie mózgu	opryszczkowe				
79		inne określone				
80		nie określone				
81		w innych chorobach objętych MZ-56				
82		enterowirusowe	0	1	0	0,65
83		opryszczkowe				

84	Wirusowe zapalenie opon	inne określone i nie określone	0	1	0	0,65
85		w innych chorobach objętych MZ-56				
86	Gorączka denga (klasyczna lub krwotoczna)					
87	Gorączka zachodniego Nilu					
88	Żółta gorączka					
89	Wirusowe gorączki	Ebola, Marburg, Lassa				
90	krwotoczne	inna określona i nie określona				
91	Choroba wywołana przez hantawirusy					
92	Ospa wietrzna		502	346↓↑	328,69	224, 83
93	Ospa prawdziwa					
94	Odra		0	3↑	0	1,30
95	Różyczka					
96	Pryszczycza					
97		typu A	1	15↑	0,65	9,75
98		typu B – ostre				
99	Wirusowe zapalenie wątroby	typu B - przewlekłe	1	2	0,65	1,30
100		typu C	4	11↑	2,62	7, 15
101		typu B+C (zakażenie mieszane)				
102		inne i nie określone				
103	AIDS – Zespół nabytego upośledzenia odporności					
104	Nowo wykryte zakażenia HIV		3	2	1,96	1, 30
105	Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)		4	3	2,62	1,95
106	Malaria (zimnica)					
107	Bąblowica (echinokokoza)					
108	Wągrzyca (cysticerkoza)					
109	Włośnica					
110	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> ,	Ogółem	1	1	0,65	0,65
111		zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu				
112		Posocznica	1	1	0,65	0,65
113	inwazyjna	inna określona i nie określona				
114	Zespół hemolityczno-mocznicowy w przebiegu zak. <i>E. coli</i>					
115	Choroba wywołana przez <i>Haemophilus influenzae</i> ,	Ogółem	0	1	0	0,65
116		zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu				
117		Posocznica	0	1	0	0,65
118	inwazyjna	inna określona i nie określona				
119	Bakteryjne zapalenie opon mózgowych	W innych chorobach MZ 56				
120		inne określone	1	0	0,65	0
121		inne, nie określone	0	1	0	0,65
122	Zapalenie opon mózgowych inne i nie określone					
123	Zapalenie mózgu inne i nie określone					
124	Grypa ptaków typu A/H5 lub A/H5N1 u ludzi					
125	Grypa	Ogółem	7	13↑	4,58	8,45
126		u dzieci do lat 14	1	4↑	0,65	2,60
127	Wrodzone choroby wirusowe	różyczka wrodzona				
128		inne określone i nie określone				
129	Inne wrodzone zakażenia i choroby pasożytnicze	Toksoplazmoza				
130		Listerioza				
131		inne określone i nie określone				
132	SARS – Zespół ostrej niewydolności oddechowej					
133	Zatrucia pestycydami – ostre		2	4↑	1,31	2,60

134	Zatrucia naturalnie	ryby, skorupiaki i inne produkty morza				
135	toksycznymi substancjami spożytymi jako pokarm	Grzyby	2	0	1,31	0
136		jagody i inne części roślin				
137		Mikotoksyny				
138	Ostre zatrucia żywnością skażoną	Dioksyny				
139	biologicznie i/lub chemicznie	polichlorowane bifenyle				
140		inne określone i nie określone				
Liczba ludności zamieszkującej powiat lubelski – 153 894 (dane statystyczne wg GUS na dzień 30.06.2018 r.), liczba dzieci do lat 2 – 4606 (dane statystyczne wg GUS na dzień 31.12.2017 r.)						

Tabela. Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w 2018 r. – powiat lubelsk (ilość przypadków oraz zapadalność na 100 tys. mieszkańców).

III. STAN SANITARNY POMIESZCZEŃ I URZĄDZEŃ WYKORZYSTYWANYCH PRZY UDZIELANIU ŚWIADCZEŃ ZDROWOTNYCH PRZEZ PODMIOTY PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

1. Zakłady lecznicze ogółem

Na 68 obiektów, w których wykonywana jest działalność lecznicza skontrolowano 32. W 5 przypadkach stwierdzono niewłaściwy stan sanitarny i/lub sanitarno-techniczny.

1.1 Szpitale

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie w 2018 r. na terenie powiatu lubelskiego obejmował nadzorem jedną niepubliczną placówkę prowadzącą działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne całodobowe szpitalne świadczenia zdrowotne (szpital jednodniowy). W okresie sprawozdawczym nie przeprowadzono kontroli sanitarnych w tej placówce.

1.2 Zakłady lecznicze, w których udzielane są ambulatoryjne świadczenia zdrowotne

Na 67 obiektów, w których wykonywana jest działalność lecznicza ambulatoryjna skontrolowano 32 placówki. W 1 przypadku stwierdzono brak zlewu z baterią w miejscu służącym do celów porządkowych, natomiast w 2 przypadkach - zbyt małą częstotliwość przeprowadzania kontroli wewnętrznej w zakresie skuteczności sterylizacji oraz zbyt małą częstotliwość przeprowadzania kontroli wewnętrznej.

2. Działalność lecznicza wykonywana przez praktyki zawodowe.

2.1. Indywidualne praktyki lekarskie i indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie

W 2018 r. na 10 tego typu praktyk zawodowych skontrolowano 1. Podczas kontroli stwierdzono szereg nieprawidłowości. Ze względu na brak możliwości zapewnienia odpowiednich warunków sanitarno-technicznych w obiekcie w styczniu 2019 r. praktyka zakończyła działalność w tej lokalizacji.

2.2. Indywidualne praktyki lekarzy dentyków i indywidualne specjalistyczne praktyki lekarzy dentyków

W 2018 r. skontrolowano 12 praktyk zawodowych lekarzy dentyków na 48 znajdujących się w ewidencji. W 3 przypadkach stwierdzono zbyt małą częstotliwość przeprowadzania kontroli wewnętrznej w zakresie skuteczności sterylizacji za pomocą testów biologicznych.

Ocena placówek w zakresie prawidłowości procedur dekontaminacji i postępowania ze sprzętem medycznym.

W wyniku kontroli przeprowadzonych w 2018 r., w kontrolowanych obiektach stwierdzano m.in. właściwe zaopatrzenie placówek ochrony zdrowia w preparaty dezynfekcyjne, przestrzeganie procedur dekontaminacji narzędzi i sprzętu medycznego wielokrotnego użytku, aktualne daty sterylizacji na kontrolowanych pakietach ze sterylnymi narzędziami oraz prawidłowe warunki przechowywania sterylnego sprzętu medycznego jednorazowego i wielokrotnego użytku. W placówkach, w których świadczone są usługi stomatologiczne stwierdzano prawidłowe zaopatrzenie w sprzęt stomatologiczny.

Proces sterylizacji narzędzi i sprzętu medycznego przeprowadza się w lecznictwie otwartym w autoklawach umieszczonych w gabinetach specjalistycznych (stanowiska sterylizacji gabinetowej) lub w wydzielonych pomieszczeniach do sterylizacji oraz na zasadzie umowy z placówką posiadającą centralną sterylizatornię (w większości z placówkami szpitalnymi). Na terenie powiatu lubelskiego placówki ambulatoryjne posiadają w sumie 65 sterylizatorów parowych (20 w podmiotach leczniczych i 45 w praktykach zawodowych). W 2018 r. w Oddziale Laboratoryjnym Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Lublinie przeprowadzono 120 biologicznych testów kontroli sterylizacji na zlecenie ww. placówek posiadających sterylizatory parowe - w ramach prowadzonej przez te placówki kontroli wewnętrznej (wszystkie wyniki były prawidłowe). W części placówek stwierdzano zbyt małą częstotliwość przeprowadzania kontroli wewnętrznej w zakresie skuteczności sterylizacji za pomocą testów biologicznych – prawidłowe postępowanie nakazywano w drodze decyzji administracyjnych. Poza okresową kontrolą biologiczną, procesy sterylizacji prowadzone w placówkach podlegają kontroli wewnętrznej za pomocą testów kontroli chemicznej oraz rejestracji parametrów fizycznych sterylizacji.

W związku z opracowanymi przez Stowarzyszenia Ekspertów „Ogólnymi wytycznymi dla wszystkich podmiotów wykonujących procesy dekontaminacji, w tym sterylizacji wyrobów medycznych i innych przedmiotów wielorazowego użytku wykorzystywanych przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych oraz innych czynności, podczas których może dojść do przeniesienia choroby zakaźnej lub zakażenia”. (opracowanie- październik 2017 r.), podczas bieżących kontroli w podległych placówkach, informowano o konieczności wdrażania zawartych w nich wytycznych w codziennej pracy.

IV. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Pływalnie/baseny kąpielowe

Na terenie powiatu lubelskiego znajdują się 2 pływalnie kryte oraz 1 basen kąpielowy i 3 wanny jacuzzi, zlokalizowane w obiektach hotelarskich. W 2018 r. pobrano 19 próbek wody basenowej. Jakość wody pod względem mikrobiologicznym zakwestionowano w 1 obiekcie. Jakość wody pod względem fizykochemicznym zakwestionowano w 3 obiektach. Wartości zakwestionowanych parametrów wody zostały doprowadzone do obowiązujących wymagań. Nie stwierdzono innych uchybień, stan sanitarno-higieniczny oceniono jako dobry.

Zakłady fryzjerskie

Na terenie powiatu lubelskiego pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie znajdują się 83 zakłady fryzjerskie. W 2018 r. skontrolowano 17. Nieprawidłowości stwierdzono w 3 obiektach, za co nałożono grzywny w drodze mandatów karnych.

Zakłady kosmetyczne

Na terenie powiatu lubelskiego pod nadzorem znajdują się 22 zakłady kosmetyczne. W 2018 r. kontrole sanitarne zostały przeprowadzone w 5 obiektach, łącznie przeprowadzono 8 kontroli. Nieprawidłowości w obszarze postępowania z narzędziami stwierdzono w jednym salonie kosmetycznym w związku z czym została wydana decyzja administracyjna podlegająca natychmiastowemu wykonaniu.

Zakłady fryzjersko - kosmetyczne

Na terenie powiatu lubelskiego pod nadzorem znajduje się 6 zakładów fryzjersko- kosmetycznych. W 2018 r. skontrolowano 1 zakład. Stwierdzono nieprawidłowości w obszarze oceny postępowania z narzędziami. Za stwierdzony stan ukarano stronę grzywną w drodze mandatu karnego. Nieprawidłowości usunięto podczas kontroli.

Stan techniczny zakładów fryzjerskich, kosmetycznych i fryzjersko-kosmetycznych ulega systematycznej poprawie. W obiektach tych wykonywane są okresowo remonty, a sprzęt wykorzystywany do zabiegów podlega regularnej wymianie. Jednak pod względem sanitarnym zaobserwowano nieznaczne pogorszenie warunków w stosunku do roku 2017. Wydano więcej decyzji administracyjnych i mandatów karnych.

Zakłady odnowy biologicznej

Na terenie powiatu lubelskiego pod nadzorem znajduje się 7 obiektów, z czego skontrolowano 1. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Baza noclegowa

W tej grupie obiektów znajdują się: hotele, motele, obiekty świadczące usługi hotelarskie oraz gospodarstwa agroturystyczne.

Skontrolowano 9 z 12 hoteli znajdujących się w ewidencji prowadzonej przez Oddział Higieny Komunalnej. Skontrolowane obiekty utrzymane są w dobrym stanie sanitarno-higieniczny oraz technicznym. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

W powiecie lubelskim znajduje się 21 tzw. „innych obiektów świadczących usługi hotelarskie”, z czego skontrolowano 6, łącznie przeprowadzając w nich 7 kontroli. Nieprawidłowości stwierdzono w jednym obiekcie.

Pod nadzorem znajduje się 14 gospodarstw agroturystycznych, w tym 1 nowo wpisane do ewidencji. W 2018 r. skontrolowano 10 gospodarstw, w jednym zostały stwierdzone nieprawidłowości, które zostały usunięte.

Ustępy publiczne

Na terenie powiatu lubelskiego funkcjonują 2 ustępy publiczne (w Bychawie i Krzczonowie), które zostały objęte kontrolami w 2018 r. Szalety utrzymane są w dobrym stanie sanitarno-porządkowym.

Placówki opieki społecznej

W tej grupie obiektów znajdują się: 1 dom pomocy społecznej, 1 ośrodek dla bezdomnych, 4 placówki zapewniające całodobową opiekę oraz Schronisko dla nieletnich i 2 inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej. Podczas kontroli stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-techniczne. Stan sanitarny ww. obiektów należy uznać za dobry. Właściciele systematycznie przeprowadzają remonty i podnoszą standard obiektów.

Stacje paliw

Na terenie powiatu lubelskiego pod nadzorem znajduje się 21 obiektów. W 2018 r. skontrolowano 9 z nich. Na dwóch stacjach stwierdzono niewłaściwy stan sanitarny.

Obiekty sportowe

Na terenie powiatu pod nadzorem znajduje się 1 hala sportowa. W roku 2018 nie została ona objęta kontrolą sanitarną.

Cmentarze

Nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie objętych jest 36 cmentarzy, z czego w 2018 r. skontrolowano 3. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Podczas kontroli cmentarzy sprawdzany był bieżący stan sanitarno-porządkowy, gospodarowanie odpadami komunalnymi, stan sanitarny toalet dla odwiedzających groby, warunki przeprowadzania ekshumacji.

Kostnice i usługi pogrzebowe

Na terenie powiatu lubelskiego pod nadzorem znajduje się 8 domów przedpogrzebowych oraz 6 obiektów świadczących usługi pogrzebowe. Skontrolowano 7 domów przedpogrzebowych. Kontrolą objęto pomieszczenia zakładów, jak również samochody do przewozu zwłok/szczątków ludzkich. Nieprawidłowości stwierdzono w 1 zakładzie. Kontrolę przeprowadzono również w 1 obiekcie świadczącym usługi pogrzebowe – nieprawidłowości nie stwierdzono.

Placówki służby zdrowia

Na terenie powiatu lubelskiego pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie znajduje się 12 obiektów (1 szpital i 11 podmiotów leczniczych lecznictwa otwartego). W 2018 r. skontrolowano 4 obiekty (w tym 1 szpital i 3 przychodnie zdrowia). Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami medycznymi oraz postępowania z czystą i brudną bielizną.

Interwencje dotyczące stanu sanitarnego

W 2018 r. do Oddziału Higieny Komunalnej wpłynęło, oprócz wymienionych powyżej, 5 interwencji od mieszkańców powiatu lubelskiego. Interwencje dotyczyły zazwyczaj niewłaściwej gospodarki odpadami tj. dzikich wysypisk (w Beżycach, w Bychawie oraz Jabłonnej), uciążliwości zapachowych związanych z sąsiedztwem gospodarstw rolnych i ferm (ferma nerek w Natalinie), a także niewłaściwego stanu sanitarnego jednej z toalet oraz 5 interwencji na niewłaściwą jakość wody z pięciu wodociągów zbiorowego zaopatrzenia. Skontrolowano fermę nerek. Interwencje dotyczące niewłaściwej gospodarki odpadami zostały przekazane organom odpowiedzialnym za utrzymanie porządku w gminach. Zasadność interwencji na niewłaściwą jakość wody z pięciu wodociągów nie została potwierdzona. Kontrolne badania wody nie wykazały przekroczeń monitorowanych parametrów.

V. JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA

Na terenie powiatu lubelskiego ziemskiego w 2018 r. mieszkańcy zaopatrywani byli w wodę przeznaczoną do spożycia przez 65 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia oraz 30 indywidualnych ujęć wody. W stosunku do roku 2017 z ewidencji obiektów, będących pod nadzorem Oddziału Higieny Komunalnej ubyło 11 indywidualnych ujęć wody tj.: dwa obiekty zaopatrywane z ujęć własnych zostały zlikwidowane, dwa obiekty zostały podłączone

do wodociągów zbiorowego zaopatrzenia, a w przypadku 7 obiektów woda pochodząca z ujęć indywidualnych wykorzystywana była tylko na potrzeby gospodarcze/technologiczne.

Liczba mieszkańców korzystających z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia wynosiła 142977 osób, co stanowi ok. 90 % ludności w powiecie lubelskim. Z wody pochodzącej z ujęć indywidualnych korzystało 113 mieszkańców. Woda pochodziła wyłącznie z ujęć głębinowych i częściowo poddawana była uzdatnianiu. W przypadku 23 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia woda poddawana była odżelazianiu, w 7 wodociągach następowało odżelazianie i odmanganianie. W przypadku 3 indywidualnych ujęć woda poddawana była odżelazianiu. Ponadto 1 wodociąg zbiorowego zaopatrzenia i 1 ujęcie indywidualne poddawane były stałej dezynfekcji chemicznej. Dezynfekcji fizycznej, poprzez zastosowanie lamp UV podlegał 1 wodociąg zbiorowego zaopatrzenia oraz 2 ujęcia indywidualne.

Jakość wody w 2018 r. była kontrolowana w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przez Państwową Inspekcję Sanitarną w Lublinie oraz przez właścicieli/administratorów wodociągów w ramach kontroli wewnętrznej. Oceny jakości wody dokonywano na podstawie wyników badań wykonywanych zgodnie z opracowanymi harmonogramami pobierania próbek wody na rok 2018. Badania wykonywano w zakresie monitoringu parametrów grupy A i parametrów grupy B, ujętych w obowiązującym rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Ponadto w ramach kontroli wewnętrznej, dokonanej przez właścicieli/administratorów przeprowadzono badania w kierunku substancji promieniotwórczych. W 2018 r. z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia do badań pobrano 133 próbki wody z zakresu monitoringu parametrów grupy A, 26 próbek z zakresu monitoringu parametrów grupy B oraz 64 próbki dodatkowe. Jakość wody w zakresie parametrów mikrobiologicznych zakwestionowano w 15 wodociągach zbiorowego zaopatrzenia. W związku z powyższym wydano 3 decyzje stwierdzające czasowy brak przydatności wody do spożycia (WZZ Wysokie, WZZ Giełczew gm. Wysokie, WZZ Osmolice gm. Strzyżewice), 3 decyzje stwierdzające warunkową przydatność wody do spożycia oraz wystosowano 19 wystąpień, obligujących do podjęcia działań naprawczych. Jakość mikrobiologiczna wody z wodociągów została dostosowana do obowiązującego rozporządzenia. Ponadto w 2018 r. wystosowano do zarządzających wodociągami 5 wystąpień w związku z zakwestionowaniem parametrów fizykochemicznych w 4 wodociągach zbiorowego zaopatrzenia. Po podjęciu działań naprawczych kontrolne badania wody potwierdziły poprawę parametrów fizykochemicznych wody. W przypadku WZZ Ożarów, gm. Jastków (w stosunku do którego w 2017 r. obowiązywała decyzja warunkowej przydatności wody do spożycia), po przeprowadzonej gruntownej modernizacji ujęcia, woda w zakresie parametru mangan oraz jon amonowy została doprowadzona do odpowiednich wymagań. Ponadto w 2018r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie umorzył wszczęte w 2017 r. postępowanie administracyjne, dotyczące poprawy jakości wody w zakresie parametru żelazo, mętność w WZZ Bełżyce (wydano 1 decyzję umarzającą). Próbkami kontrolnymi nie wykazały przekroczeń tych parametrów.

W 2018 r. z indywidualnych ujęć do badań pobrano 56 próbek wody z zakresu monitoringu parametrów grupy A, ujętych w obowiązującym rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz 41 próbek dodatkowych. Jakość wody w zakresie parametrów mikrobiologicznych zakwestionowano w 6 ujęciach indywidualnych. Jakość mikrobiologiczna wody z ujęć indywidualnych została dostosowana do obowiązującego rozporządzenia. Po podjęciu działań naprawczych kontrolne badania wody potwierdziły poprawę parametrów fizykochemicznych wody. Ponadto, w związku z zapewnieniem innego źródła wody

na potrzeby użytkowników Szkoły Podstawowej w m. Radawczyk, gm. Niedzwica Duża zakończono wszczęte w 2018 r. postępowanie administracyjne (decyzję wygaszono). Zapewniono wodę mineralną w opakowaniach jednostkowych. Woda dostarczana z przedmiotowego ujęcia wykorzystywana była tylko na potrzeby sanitarne.

W 2018 r. skontrolowano stan sanitarno-higieniczny 41 urządzeń wodociągowych. W 15 obiektach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego, w związku z tym wydano 14 decyzji administracyjnych oraz wystosowano 1 wystąpienie. W 14 obiektach nieprawidłowości zostały usunięte. W przypadku 1 ujęcia indywidualnego termin wykonania obowiązków, nałożonych w wydanej decyzji obowiązuje do kwietnia 2019 r.

VI. STAN SANITARNY ZAKŁADÓW ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

Na terenie powiatu lubelskiego pod nadzorem Oddziału Higieny Żywności Żywienia i Przedmiotów Użytku Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie znajdowało się 2101 obiektów. W 2018 r. Oddział Higieny Żywności Żywienia i Przedmiotów Użytku skontrolował 417 obiektów, co stanowi 19,8 % ogólnej liczby obiektów nadzorowanych na tym obszarze.

Liczba obiektów ujętych w ewidencji	2101 (w tym 1001 producentów produkcji pierwotnej)
Zatwierdzonych w roku 2018	96
Skontrolowanych w roku 2018	417 (w tym 54 producentów produkcji pierwotnej)
W tym ocenionych na podstawie arkusza	303
Nie zgodnych	5
Stwierdzone niezgodności najczęściej dotyczyły:	- obecność śladów bytowania szkodników (gryzoni)

Tabela Nr 1. Liczba obiektów na terenie miasta Lublin będących pod nadzorem HŻŻiPU

Liczba wydanych decyzji administracyjnych	135
W tym zamknięcia	9
Najczęstsze powody wydania decyzji zamknięcia:	- zła jakość mikrobiologiczna wody w zakładzie, - rażący stan sanitarny, - obecność śladów bytowania szkodników.
Decyzje zakazujące wprowadzania do obrotu środków spożywczych	9
Najczęstsze powody wydania decyzji zakazu wprowadzania do obrotu środków spożywczych:	- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych niezgodnych z zapisami Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26.07.2016r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia

	<p>zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wprowadzanie do obrotu nieopakowanych środków spożywczych z uwagi na niewłaściwą jakość mikrobiologiczną wody w zakładzie, - wprowadzania do obrotu produktu tj. suplementu diety z uwagi na to, iż zawiera w swoim składzie niedozwolony składnik do produkcji suplementów diety.
Liczba nałożonych mandatów karnych	115
Kwota nałożonych mandatów karnych	20750 zł
Najczęściej stwierdzane uchybienia (karane mandatami):	<ul style="list-style-type: none"> - niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń, sprzętu i wyposażenia zakładu, - niewłaściwe warunki do utrzymania higieny przez personel wykonujący prace w styczności z żywnością, brak do wglądu aktualnej dokumentacji lekarskiej do celów sanitarno-epidemiologicznych ww. personelu, - wprowadzanie do obrotu żywności nieoznakowanej/przeterminowanej, - używanie do produkcji posiłków surowców przeterminowanych, - brak przestrzegania w wybranych obszarach systemu bezpieczeństwa żywności opartego na zasadach HACCP, - brak prawidłowych warunków do przechowywania żywności, naruszenie ciągłości łańcucha chłodniczego.
Liczba wniosków o ukaranie kierowanych do LPWIS w Lublinie	27
Liczba wniosków kierowanych do sądu	0
Liczba aktów oskarżenia kierowanych do prokuratury	1

Tabela Nr 2. *Działania represyjne*

Liczba pobranych i przebadanych próbek	20
Liczba próbek kwestionowanych	1
Powód kwestionowania próbki:	przekroczenie parametrów tj.: Benzo[a]piren oraz Σ WWA

Tabela Nr 3. *Urzędowy pobór prób*

KOSMETYKI	
Liczba obiektów ujętych w ewidencji	3
Skontrolowanych	0

Tabela Nr 4. *Nadzór nad kosmetykami*

I. Ocena obiektów żywności i żywienia zlokalizowanych na szlakach turystycznych

Główne trasy turystyczne posiadające zaplecze gastronomiczne wraz z zakładami produkcyjnymi (piekarnie, ciastkarnie, zakład garmazeryjny i handlowymi (sklepy spożywcze) to okolice Wojciechowa.

<i>Rodzaj obiektu</i>	<i>Liczba skontrolowanych obiektów</i>	<i>Liczba obiektów w których wystąpiły niezgodności z prawem żywnościowym</i>
Zakłady żywienia zbiorowego otwartego, w tym restauracje i bufety w schroniskach turystycznych	2	0
Stołówki na koloniach, obozach, półkoloniach i zimowiskach	3	2
Piekarnie	1	0
Sklepy spożywcze	2	0

W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego w 2018r. przeprowadzono łącznie 12 kontroli, w 8 obiektach żywnościowo – żywieniowych. W 2 przypadkach stwierdzono niezgodności.

Obiekty żywienia zbiorowego typu zamkniętego

Jedną z najliczniejszych grup obiektów należących do zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego są bloki żywienia w jednostkach systemu oświaty oraz sklepiki znajdujące się na terenie placówek oświatowych.

Szkoły

Na terenie powiatu lubelskiego nadzorowanych jest 72 bloków żywienia w szkołach, z czego dla 30 z nich usługę żywieniową realizuje zewnętrzny podmiot – firma cateringowa. Skontrolowano łącznie 23 obiekty, w tym 13 punktów wydawania posiłków w szkołach, dla których posiłki zapewniane są przez firmy cateringowe. Przeprowadzono 26 kontroli sanitarnych. W związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas kontroli nałożono 3 mandaty karne na kwotę 200zł. Działania naprawcze obejmujące zapewnienie prawidłowego stanu sanitarnego podejmowane były jeszcze podczas trwania kontroli.

W jednej ze szkół, w której blok żywienia prowadzony jest przez podmiot zewnętrzny nie dostosowano sposobu żywienia dzieci do obowiązującego prawa. tj. Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26.07.2016r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Posiłki produkowano z użyciem koncentratów zakazanych do używania w placówkach oświatowych. Podmiot nie zastosował się również do obowiązku zapewnienia informacji konsumentom na temat występujących w żywności produktów bądź substancji powodujących alergię bądź nietolerancje pokarmowe. Wobec powyższego do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie skierowano 2 wnioski o nałożenie kary pieniężnej.

Przedszkola

Na terenie powiatu lubelskiego nadzorowanych jest 40 bloków żywienia w placówkach przedszkolnych, z czego dla 27 usługę żywieniową realizuje zewnętrzny podmiot – firma cateringowa. Objęto nadzorem jedną nową placówkę, którą prowadzi podmiot sektora prywatnego. Skontrolowano łącznie 17 obiektów. Przeprowadzono 22 kontrole sanitarne. W związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas kontroli nałożono 3 mandaty karne na łączną kwotę 400zł, wydano 7 decyzji administracyjnych. Ze względu na niewłaściwą jakość wody w jednym z przedszkoli, w którym żywienie prowadzone jest w formie cateringu decyzją administracyjną unieruchomiono punkt wydawania posiłków.

Żłobki i domy małego dziecka

W 2018r. na terenie powiatu lubelskiego powstały 4 nowe żłobki. W sumie takich placówek na terenie powiatu jest 5, z czego jeden żłobek prowadzony jest przez Urząd Gminy Niemce, a pozostałe 4 prowadzone są przez podmioty prywatne.

Sklepiki szkolne na terenie placówek oświatowych

W 2018r. skontrolowano 5 sklepików szkolnych, w których oceniano zgodność stanu faktycznego z przepisami prawa żywnościowego ustanowionymi w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości dotyczących wprowadzania do obrotu środków spożywczych niezgodnych z ww. aktem prawnym oraz brakiem zapewnienia informacji odnośnie obecności w żywności produktów bądź substancji powodujących alergię lub reakcje nietolerancji skierowano 2 wnioski o ukaranie do LPWIS. Dyrektorzy placówek oświatowych, w których stwierdzono niezgodności z zapisami wyżej powołanego rozporządzenia, byli pisemnie poinformowani o wynikach kontroli oraz zobowiązani do wzmoczenia nadzoru nad asortymentem wprowadzanym do obrotu na terenie placówek oświatowych.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli sanitarnych można uznać, iż stan techniczny bloków żywienia w placówkach szkolno - wychowawczych jest bardzo zróżnicowany, nie mniej jednak corocznie stwierdza się, że stan techniczny obiektów i ich wyposażenie ulegają systematycznej poprawie.

Podczas kontroli ocenie poddawana jest także jakość i sposób żywienia dzieci. Mając na uwadze wymogi zawarte w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach podczas kontroli sanitarnych w tych placówkach ocenie podawany jest jadłospis oraz stany magazynowe w celu zweryfikowania, czy do produkcji używa się środków spożywczych ze wszystkich grup oraz czy posiłki produkowane są z naturalnych składników, bez użycia koncentratów z wyłączeniem naturalnych. Jadłospis przy każdej kontroli podlega ogólnej ocenie. Sprawdzane jest czy dzieciom podawana jest odpowiednia ilość porcji warzyw, owoców produktów mlecznych, zbożowych, mięs. Jadłospisy są urozmaicone, na stanach magazynowych nie stwierdzano środków spożywczych, które nie mogą być wykorzystywane w produkcji posiłków do dosmaczania stosowane są zioła suszone oraz naturalne. Napoje dosładzane są niewielką ilością cukru bądź miodem.

W jednej placówce oceniono sposób żywienia dzieci negatywnie. Ponad 90% placówek otrzymało ocenę zadowalającą, pozostałe oceniono pozytywnie. Najczęściej błędy dotyczyły niewłaściwej wartości energetycznej posiłków oraz zawartości poszczególnych składników pokarmowych, co świadczy, że personel w dalszym ciągu ma problemy z umiejętnym komponowaniem jadłospisów.

Nadzór nad produkcją pierwotną

Na terenie powiatu lubelskiego ogółem zarejestrowanych jest 1001 producentów produkcji pierwotnej. W 2018r. zaplanowano 48 kontroli w zakresie oceny warunków sanitarno-higienicznych panujących przy produkcji pierwotnej. Skontrolowano 43 zaplanowane gospodarstwa rolne, w tym 7 sezonowych punktów skupu owoców i warzyw, w zakresie oceny warunków przechowywania i sprzedaży żywności, 2 działalności prowadzone w ramach Rolniczego Handlu Detalicznego (RHD) - 4 z zaplanowanych do kontroli gospodarstwa zostały zlikwidowane, a w 1 zawieszona została działalność. Ponadto przeprowadzono 7 kontroli związanych z zachowaniem zasad higieny panujących przy produkcji pierwotnej oraz kontrole związane z poborem prób do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli żywności wynikającej z planu pobierania próbek. Nie stwierdzono nieprawidłowości w obiektach zaplanowanych. Natomiast przeprowadzono 2 kontrole interwencyjne w dwóch gospodarstwach rolnych dotyczące wprowadzania do obrotu truskawek niewłaściwej jakości oraz wywozu nieczystości płynnych (szambo) pod uprawę malin i porzeczek. Ponadto skontrolowano sprzedaż bezpośrednią owoców miękkich tj. wiśni, czereśni oraz borówki prowadzoną przez właściciela gospodarstwa znajdującego się w powiecie lubartowskim. Podczas kontroli nie okazano zaświadczenia o wpisie zakładu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, wobec powyższego celem zweryfikowania ww. wpisu sprawę przekazano do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lubartowie. Na terenie powiatu lubelskiego zarejestrowanych jest 3 producentów produkcji pierwotnej prowadzących działalność w ramach Rolniczego Handlu Detalicznego. Jeden podmiot został zarejestrowany pod koniec 2018r. Zakres produkcji obejmuje: przetwory owocowe i warzywne - nieprawidłowości nie stwierdzono. W stosunku do roku 2017, liczba podmiotów produkcji pierwotnej, punktów skupu posiadających zaświadczenie o wpisie do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS wzrosła o 133, co jest wynikiem kontynuowanej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie akcji informacyjnej dotyczącej obowiązku rejestracji i uzyskania zaświadczenia o ww. wpisie przez producentów produkcji pierwotnej posiadających gospodarstwa rolne na terenie powiatu lubelskiego, podmioty prowadzące punkty skupu płodów rolnych, producentów lub dystrybutorów nasion do produkcji kiełków oraz podmiotów chcących rozpocząć działalność w ramach Rolniczego Handlu Detalicznego. W ramach prowadzonej akcji informacyjnej na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie dostępny jest komunikat dotyczący obowiązku rejestracji ww. działalności. Natomiast podczas kontroli sanitarnych przeprowadzanych u producentów produkcji pierwotnej, w ramach działań oświatowych mających na celu zwiększenie świadomości plantatorów, przetwórców własnych płodów rolnych oraz podmiotów zajmujących się skupem, przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie, jak w latach ubiegłych, przekazywali ulotki informacyjne dotyczące: zasad higieny zbioru, norowirusów, WZW typ A i E. coli mogących wystąpić w owocach.

Oprócz powyższych działań, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie, w miarę pozyskiwania informacji na temat producentów lub dystrybutorów produktów rolnych z terenu powiatu lubelskiego, występuje z indywidualnymi pismami do wskazanych osób z informacją o konieczności uzyskania ww. wpisu. Działania te prowadzone są sukcesywnie.

Ponadto w roku 2018r. skierowano pisma w sprawie pomocy w przekazywaniu informacji właścicielom gospodarstw rolnych o obowiązku rejestracji producentów produkcji pierwotnej do:

- Lubelskiego Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Elizówka 65A, 21-003 Ciecierzyn,
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Lublinie ul. Diamentowa 6, 20-447 Lublin,
- Lubelskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Końskowoli ul. Pożowska 8, 24-130 Końskowola.

W 2018r. zarejestrowano 1 gospodarstwo hodowli i konfekcjonowania kiełków spożywczych. W ww. gospodarstwie przeprowadzono łącznie 3 kontrole, w tym 1 kontrolę związaną z zatwierdzeniem gospodarstwa, kontrolę tematyczną w zakresie stosowania i przestrzegania przepisów prawa żywnościowego dotyczącego tzw. „pakietu kiełkowego” w oparciu o Rozporządzenie UE nr 208/2013, 209/2013, 210/2013, 211/2013 z dnia 11.03.2013r. i Rozporządzenia UE nr 704/2014 z dnia 25.06.2014r. oraz 1 kontrolę w związku z poborem próbek do badań laboratoryjnych. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

W omawianym roku w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu do badań laboratoryjnych pobrano łącznie u 8 producentów produkcji pierwotnej 17 próbek produktów rolnych (fasolę szparagową, pomidory gruntowe, kiełki lucerny, kiełki rzodkiewki, kapusty białej głowiastej, buraków ćwikłowych, pszenicy zwyczajnej), w kierunku oznaczenia m.in.: zanieczyszczeń mikrobiologicznych, mykotoksyn, pestycydów, metali oraz skażenia promieniotwórczego. Wyniki badań pobranych próbek były zgodne z przepisami prawa.

VII. OCENA WARUNKÓW SANITARNYCH W PLACÓWKACH OŚWIATOWO – WYCHOWAWCZYCH

Pod nadzorem Oddziału Higieny Dzieci i Młodzieży Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie w 2018 r. znajdowało się 131 placówek nauczania, wychowania dzieci i młodzieży oraz 42 placówki wypoczynku letniego i zimowego. Należały do nich: 6 żłobków i klubów dziecięcych, 42 przedszkola, punkty przedszkolne, 72 szkoły podstawowe, 2 gimnazja, 7 zespołów szkół, 1 placówka wychowania pozaszkolnego – dom kultury oraz 1 placówka z pobytem całodobowym - schronisko dla nieletnich.

W 2018 r. przeprowadzono 89 kontroli sanitarnych (w tym kontrole sprawdzające, interwencyjne i w związku z wydaniem opinii do celów rejestracji placówek) oraz kontrole 2 placówek wypoczynku zimowego i 12 placówek wypoczynku letniego. Skontrolowano 52 placówki (1 żłobek, 13 przedszkoli, 30 szkoły podstawowe, 1 gimnazjum, 5 zespołów szkół, 2 placówki wychowania pozaszkolnego – domy kultury) oraz 2 placówki wypoczynku zimowego i 12 placówek wypoczynku letniego.

Stan sanitarny i techniczny obiektów nauczania, wychowania i opieki oraz warunków do utrzymania higieny osobistej

Żłobki

Spośród 6 żłobków oraz klubów dziecięcych zlokalizowanych na terenie powiatu lubelskiego w 2018 r. skontrolowano 1 żłobek, przeprowadzono 3 kontrole. Stwierdzono przechowywanie pościeli i nocników niezapewniające bezpieczeństwa zdrowotnego, prowadzenie prac remontowych w placówce związanych z przebudową wejścia do żłobka. Nieprawidłowości zostały usunięte przed wydaniem decyzji administracyjnej, stan uległ poprawie.

Placówka utrzymana jest w należyтым stanie higieniczno-sanitarnym, wyposażona w meble i sprzęty posiadające atesty/certyfikaty, zapewnia należyte warunki do utrzymania higieny osobistej dzieci, jak i warunki do prowadzenia żywienia.

W 2018 r. wydano ogółem 33 decyzje administracyjne dotyczące poprawy stanu technicznego obiektów, znajdujących się w nich urządzeń i sprzętu (4 decyzje na przedszkole, 23 decyzje na szkoły podstawowe, 1 decyzję na gimnazjum, 3 decyzje na zespoły szkół, 2 decyzje na domy kultury).

Kontynuowano postępowania administracyjne wszczęte w latach ubiegłych, w tym wydano 20 decyzji administracyjnych przedłużających termin wykonania decyzji, przede wszystkim ze względu na brak środków finansowych przewidzianych na prace remontowe. Terminy wykonania decyzji przedłużających ustalano głównie na 2019 rok.

Wygzekwowano wykonanie w całości 19 decyzji administracyjnych wydanych w 2018 roku i w latach ubiegłych (11 z 2018r., 1 decyzja z 2014 r, 1 decyzja z 2015 r, 1 decyzja z 2016 r. i 5 decyzji z 2017 r.).

W większości wydane postępowania administracyjne dotyczyły następujących uchybień:

- braku zapewnienia osłon oświetleniowych na świetlówkach jarzeniowych,
- braku zapewnienia wentylacji zgodnej z Polską Normą w pomieszczeniach dydaktycznych, szatniach,
- braku zapewnienia wentylacji mechanicznej zgodnej z Polską Normą w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych nie posiadających okien,
- złego stanu technicznego podłóg, ścian i sufitów w pomieszczeniach dydaktycznych, szatniach, ciągach komunikacyjnych,
- złego stanu technicznego podłóg, ścian i sufitów w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych,
- złego stanu technicznego podłóg, ścian i sufitów w salach gimnastycznych, salach rekreacyjnych,
- braku zapewnienia w pomieszczeniach szkoły oświetlenia elektrycznego o parametrach zgodnych z Polskimi Normami,
- braku zabezpieczenia grzejników centralnego ogrzewania osłonami ochraniającymi przed bezpośrednim kontaktem z elementem grzejnym.

Warunki do utrzymania higieny osobistej

W 2018r. przeprowadzono pomiary temperatury wody ciepłej w strumieniu w pomieszczeniach sanitarno-higienicznych przeznaczonych dla uczniów w 46 placówkach, przeprowadzono 74 pomiary.

Ze względu na brak centralnej regulacji mieszania ciepłej wody z ograniczeniem maksymalnej temperatury do 43°C w instalacji ciepłej wody było prowadzone postępowanie administracyjne w 2 placówkach, które w 2018 r. zostały zakończone.

Ocena higienicznego rozkładu zajęć lekcyjnych w szkołach

W ramach nadzoru bieżącego ocenie podlegał tygodniowy rozkład zajęć lekcyjnych pod kątem zachowania zasad higieny związanych z rozpoczynaniem zajęć o stałej porze dnia oraz różnicy liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia.

W powiecie lubelskim ocenie poddano plany lekcji w 40 placówkach w 486 oddziałach (w 30 szkołach podstawowych w 349 oddziałach, 1 gimnazjum w 4 oddziałach, 9 zespołach szkół w 133 oddziałach). W 8 placówkach zajęcia prowadzone były w systemie dwuzmianowym (6 szkół podstawowych i 2 zespoły szkół). Sytuacja ta wynika z ograniczonej liczby sal dydaktycznych.

Ocena realizacji wymogów w zakresie stosowania substancji i mieszanin chemicznych w klasopracowniach szkolnych

W ostatnich latach szkoły wycofały znaczne ilości przeterminowanych substancji chemicznych i ich mieszanin i przekazały je do utylizacji. Substancje chemiczne i ich mieszaniny będące w posiadaniu szkół są używane wyłącznie przez nauczycieli chemii do celów demonstracyjnych. Bezpieczeństwo użytkowania substancji chemicznych i ich mieszanin w placówkach oświatowych uległo poprawie.

W 2018 r. zostały wydane 2 decyzje administracyjne dotyczące braku zapewnienia przechowywania substancji i mieszanin chemicznych w miejscu oznakowanym i przystosowanym do ich przechowywania, braku zapewnienia dostępu do informacji zawartych w kartach charakterystyk stosowanych substancji i ich mieszanin, braku zapewnienia środków ochrony indywidualnej pracownikom pracującym z niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami zgodnie z zaleceniami zawartymi w kartach charakterystyk. Powyższe nieprawidłowości zostały usunięte w 2018r., stan uległ poprawie.

Mikroklimat

W 2018 r. w pomieszczeniach, z których korzystały dzieci i uczniowie wykonywane były pomiary temperatury powietrza w okresie grzewczym. Ogółem zmierzono temperaturę w 29 placówkach w 38 pomieszczeniach. W placówkach zapewniono temperaturę zgodną z wymaganiami, tj. co najmniej 18°C, w większości wynosiła ok. 20°C - 22°C. Na terenie Powiatu Lubelskiego nie występowały problemy z niedograniem pomieszczeń przeznaczonych dla dzieci i młodzieży.

Oświetlenie

Ważnym elementem środowiska szkolnego jest zapewnienie właściwego, zgodnego z obowiązującymi normami oświetlenia, które jest niezbędne w zapewnieniu higieny procesu nauczania. Pomiary natężenia oświetlenia elektrycznego przeprowadzane każdego roku przez Pracownię Sanitarnej Kontroli Środowiska Pracy PSSE w Lublinie wykazują znaczne niedoświetlenie stanowisk pracy ucznia, w związku z tym w dalszym ciągu występuje konieczność poprawy natężenia oświetlenia w placówkach oświatowych.

W 2018 roku wydano 3 decyzje administracyjne w tym zakresie.

Dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach

Dożywianie uczniów prowadziło 33 szkoły, w tym 27 szkół podstawowych, 1 gimnazjum, 5 zespołów szkół. Obiady dwudaniowe zapewniono w 19 placówkach (w 17 szkołach podstawowych i w 2 zespołach szkół), natomiast obiady jednodaniowe wydawane były w 14 placówkach (w 10 szkołach podstawowych, w 1 gimnazjum i w 3 zespołach szkół). Łącznie z ciepłych posiłków korzystało 5018 uczniów. Z posiłków dofinansowanych skorzystało 579 uczniów. Ze śniadań w 4 szkołach podstawowych korzystało 237 uczniów, w 1 zespole szkół

40 uczniów, z podwieczorków korzystało w 1 szkole podstawowej 67 uczniów, w 1 zespole szkół 39 uczniów.

Warunki w zakresie bezpieczeństwa i higieny w nowo powstających placówkach

Skontrolowano 2 placówki, przeprowadzono 5 kontroli, w celu wydania opinii sanitarnych o spełnieniu warunków w zakresie bezpieczeństwa i higieny w nowo powstających placówkach przeznaczonych na pobyt dzieci. Wydano 2 opinie sanitarne.

VIII. WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY

W rejestrze obiektów nadzorowanych przez Oddział Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej figuruje **659** zakładów. W każdym roku do kontroli planowane są inne zakłady pracy. Kryteria wyboru zakładów do kontroli w 2018 r. to przede wszystkim narażenie pracowników na czynniki szkodliwe dla zdrowia (fizyczne, chemiczne, rakotwórcze i biologiczne), a także wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego do kontroli na rok 2018.

W 2018 r. na terenie powiatu lubelskiego skontrolowano **63** zakłady pracy, w których przeprowadzono ogółem **81** kontroli. W trakcie kontroli prowadzonych w 2018 r. w ramach nadzoru nad warunkami higieny pracy sprawdzano przestrzeganie przez przedsiębiorców zakazu palenia tytoniu. Działania te miały na celu ustalenie stanu faktycznego dotyczącego respektowania przepisów ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. W 2018r. nie stwierdzono naruszenia przepisów dotyczących zakazu palenia tytoniu, nowatorskich wyrobów tytoniowych lub papierosów elektronicznych.

Realizując zamierzenia zaplanowane na 2018r. pracownicy Oddziału Higieny Pracy prowadzili nadzór w zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy, w tym nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków, wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki odpadami i ściekami (kontynuacja zamierzenia realizowanego w 2017), sprawowali nadzór nad przygotowaniem pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest w ramach realizacji rządowego „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, sprawowali nadzór nad wprowadzaniem do obrotu produktów chemicznych, w tym substancji i ich mieszanin, detergentów, produktów biobójczych i prekursorów narkotyków kat. 2 i 3, prowadzili postępowania administracyjne w zakresie chorób zawodowych, a także monitoring wprowadzania na rynek środków zastępczych i sprzedaż internetową.

W 2018 prowadzono działania wynikające z ustaleń Forum wymiany informacji o egzekwowaniu przepisów, działającego przy Europejskiej Agencji Chemikaliów w Helsinkach na podstawie których realizowany był wspólnotowy projekt REACH-EN-FORCE 6 (REF-6) dotyczący klasyfikacji i oznakowania mieszanin. W ramach projektu przeprowadzono 1 kontrolę u dalszego użytkownika (formulatora mieszanin), u którego skontrolowano łącznie 5 mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie. Podczas kontroli stwierdzono nieprawidłowości w zakresie oznakowania 3 wprowadzanych do obrotu mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie, w związku z czym wszczęto w stosunku do kontrolowanego podmiotu postępowanie administracyjne. Kwestionowane mieszaniny zostały prawidłowo oznakowane przez przedsiębiorcę przed wydaniem decyzji administracyjnej.

Nadzór sanitarny nad warunkami pracy.

W czasie kontroli szczególną uwagę zwracano na narażenie zawodowe pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki odpadami i ściekami (kontynuacja zamierzenia realizowanego w 2017r.). W 2018 r. skontrolowano 1 zakład zajmujący się gospodarką odpadami i ściekami. Podczas kontroli stwierdzono brak dokumentacji oceny ryzyka zawodowego, nieprawidłowość została usunięta przed wszczęciem postępowania administracyjnego w stosunku do kontrolowanego podmiotu, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

Na podstawie przeprowadzonych w 2018 r. kontroli środowiska pracy stwierdzono, że przekroczenia Najwyższego Dopuszczalnego Natężenia hałasu wystąpiły w 2 skontrolowanych zakładach, natomiast przekroczenie Najwyższego Dopuszczalnego Stężenia czynnika chemicznego - styrenu stwierdzono w 1 skontrolowanym zakładzie.

Przekroczenie NDS czynnika chemicznego – styrenu wystąpiło w zakładzie, gdzie wykonywana jest produkcja elementów dla oczyszczalni ścieków z laminatu. W warunkach narażenia zatrudnionych było 5 pracowników. W związku ze stwierdzonymi przekroczeniami NDS styrenu na stanowisku laminater przedsiębiorca wprowadził zmiany w organizacji pracy, t.j. jednorazowo laminowany jest jedynie jeden element, a nie jak dotychczas kilka, pracownicy zostali wyposażeni w środki ochrony indywidualnej w postaci półmasek z filtropochłaniaczami i półmasek filtrujących.

W warunkach narażenia na ponadnormatywny hałas zatrudnionych było 164 pracowników. Pracodawcy podjęli działania zmierzające do poprawy warunków pracy, opracowując programy działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia pracowników na hałas, które wdrażają w procesach technologicznych, wdrożono także systematyczne przeglądy i naprawy maszyn i urządzeń, a także rotację pracowników na stanowiskach pracy. Pracownikom zapewniono środki ochrony indywidualnej o odpowiedniej charakterystyce tłumienia oraz wprowadzono nadzór nad ich stosowaniem. Pomimo podjęcia przez pracodawców ww. działań specyfika procesów produkcyjnych występujących w tych zakładach nie pozwala na całkowitą eliminację przekroczeń NDN hałasu.

Podczas kontroli przeprowadzonych w 2018r. (na podstawie podjętych przez pracodawców działań w 2017r.) stwierdzono całkowitą eliminację przekroczeń NDN hałasu w 2 zakładach (poprawiono warunki pracy 20 pracownikom).

Nadzór nad czynnikami rakotwórczymi.

W 2018 r. skontrolowano 2 zakłady pracy w zakresie narażenia pracowników na czynniki o działaniu rakotwórczym, w trakcie przeprowadzonej kontroli u jednego przedsiębiorcy stwierdzono brak aktualnego zaświadczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do pracy na zajmowanym stanowisku – nieprawidłowość została usunięta przed wszczęciem postępowania administracyjnego.

Nadzór nad substancjami/mieszaninami chemicznymi.

Na terenie powiatu lubelskiego działalność prowadzą dystrybutorzy substancji chemicznych, detergentów i produktów biobójczych oraz producent wyrobów medycznych oraz detergentów. W zakresie stosowania i wprowadzania do obrotu substancji chemicznych przeprowadzono ogółem 63 kontrole. W ramach realizacji wspólnotowego projektu REACH-EN-FORCE 6 przeprowadzono kontrolę u dystrybutora chemikaliów i formulatora mieszanin biorąc pod uwagę wcześniej wytypowane mieszaniny chemiczne.

Nadzór nad produktami biobójczymi.

Kontrole w zakresie nadzoru nad produktami biobójczymi przeprowadzono w **17** podmiotach stosujących produkty biobójcze w działalności zawodowej oraz w **3** zakładach wprowadzających do obrotu produkty biobójcze. W **1** zakładzie zajmującym się dystrybucją produktów biobójczych wydano decyzję zakazującą wprowadzanie do obrotu produktu biobójczego z powodu braku pozwolenia na obrót. Wszystkie pozostałe oceniane podczas kontroli produkty biobójcze były dopuszczone do obrotu, posiadały pozwolenie na obrót. Oznakowanie produktów było zgodne z wymogami obowiązujących przepisów.

Nadzór nad prekursorami narkotyków kat. 2 i 3.

Na terenie powiatu lubelskiego przeprowadzono **3** kontrole u podmiotów prowadzących operacje z udziałem prekursorów narkotyków kat. 2 i 3.

Na terenie powiatu lubelskiego prowadzą działalność gospodarczą dwa podmioty zajmujące się obrotem prekursorami narkotyków na terenie Unii Europejskiej oraz prowadzą handel z krajami trzecimi. W związku z eksportem prekursorów narkotyków do krajów trzecich na wniosek Głównego Inspektora Sanitarnego przeprowadzono kontrole legalności transakcji. Nieprawidłowości nie stwierdzono. Wydano **54** zezwolenia na wywóz prekursorów do krajów trzecich.

Nadzór nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą

Na terenie powiatu lubelskiego skontrolowano 3 zakłady wykonujące działalność leczniczą, w tym zakład opieki zdrowotnej, dom pomocy społecznej oraz przedszkole. W trakcie przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Interwencje

W 2018 r. do Oddziału Higieny Pracy wpłynęło **8** wniosków o podjęcie interwencji. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone, a dotyczyły:

- nieprawidłowości w oznakowaniu oraz kartach charakterystyki wprowadzanych do obrotu produktów chemicznych,
- niewłaściwy sposób przechowywania substancji w opakowaniach;

Przeprowadzone kontrole wykazały, że tylko **1** wniosek był zasadny, pozostałe kontrole nie potwierdziły zarzutów zawartych w interwencjach.

Działania represyjne.

W związku ze stwierdzonymi podczas czynności kontrolnych nieprawidłowościami wydano **5** decyzji nakładających na strony obowiązek ich usunięcia. Ponadto wydano 2 decyzje przedłużające termin wykonania obowiązków nałożonych decyzją oraz 5 kontroli umarzających postępowanie administracyjne.

Wydano również:

- **21** decyzji o nakładaniu kary;
- **4** grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 650 zł;
- w **13** obiektach stwierdzone nieprawidłowości zostały usunięte bez wydania decyzji, z uwagi na wcześniejsze poinformowanie organu o ich wyeliminowaniu.

Przeprowadzane przez pracowników oddziału Higieny Pracy kontrole przyczyniły się do wypełniania przez pracodawców ciążyących na nich obowiązków przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne środowiska pracy, a tym samym zwiększenia bezpieczeństwa wykonywania pracy, prawidłowego monitorowania warunków pracy.

Choroby zawodowe

W 2018 r. na terenie powiatu lubelskiego prowadzonych było ogółem 26 postępowań w sprawie chorób zawodowych. W 2018r wpłynęło 12 zgłoszeń podejrzenia choroby zawodowej, pozostałe 14 były kontynuacją z lat ubiegłych (7 z roku 2016 i 7 z roku 2017).

W ramach prowadzonych postępowań w sprawie chorób zawodowych, w celu opracowania kart oceny narażenia zawodowego przesłuchano 12 osób.

Sporządzono 7 kart oceny narażenia zawodowego oraz wystawiono 3 skierowania na badania do jednostki orzeczniczej, w związku z podejrzeniem choroby zawodowej.

Wydano 13 decyzji dotyczących chorób zawodowych, w tym:

- 4 decyzji stwierdzających chorobę zawodową;
- 9 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

Dwie stwierdzone jednostki chorobowe dotyczą przewlekłych chorób narządu głosu spowodowanych nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat pod postacią guzków głosowych twardych, wtórnych zmian przerostowych fałdów głosowych bądź niedowładu mięśni wewnętrznych krtani z wrzecionowatą niedomykalnością fonacyjną głośni i trwałą dysfonią, kolejne stwierdzone jednostki to borelioza oraz pylica płuc azbestowa.

Nadal kontynuowanych jest 13 postępowań w sprawie chorób zawodowych.

Tabela. Zestawienie chorób zawodowych w powiecie lubelskim w latach 2014- 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba zgłoszonych podejrzeń chorób zawodowych	2	2	9	7	12
Liczba sporządzonych ocen narażenia	4	4	6	8	7
Liczba stwierdzonych chorób zawodowych	4	1	2	3	4
Liczba wydanych decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej	1	4	0	3	9
Liczba odwołań do LPWIS od decyzji w sprawie chorób zawodowych	0	1	0	0	0

Powyższa analiza obrazuje, iż najwyższą liczbę stwierdzonych chorób zawodowych w powiecie lubelskim odnotowano w latach 2014 i 2018. W latach 2015 i 2016 odnotowano niewielki spadek rozpoznanych chorób zawodowych. Natomiast w roku 2018 wpłynęła największa na przestrzeni 5 lat liczba zgłoszeń podejrzenia choroby zawodowej.

Nadzór nad środkami zastępczymi

Oddział Higieny Pracy prowadzi nadzór w zakresie wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych, monitoruje przypadki zatruc środkami zastępczymi zgłaszane przez placówki ochrony zdrowia oraz wprowadzanie na rynek środków zastępczych, w tym również sprzedaż internetową. Realizacja działań dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych odbywa się we współpracy z Policją, Centralnym Biurem Śledczym Policji, Prokuraturą, Sądami, Urzędami Celno-Skarbowymi, Wojewódzkim Inspektorem Nadzoru Farmaceutycznego. Monitorowanie zatruc dopalaczami prowadzone jest dzięki ścisłej współpracy z podmiotami wykonującymi działalność leczniczą, które dysponują oddziałami toksykologii (Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Lublinie, al. Kraśnicka 100 oraz Szpital Neuropsychiatryczny w Lublinie, ul. Abramowicka 2) oraz

z Uniwersyteckim Szpitalem Dziecięcym w Lublinie, ul. prof. Antoniego Gębali 6. Informacje nt. badań pośmiertnych spowodowanych zatruciem środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną uzyskujemy z Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, ul. Jaczewskiego 8b. Obowiązek bieżącego raportowania został nałożony na podmioty wykonujące działalność leczniczą z dniem 21 sierpnia 2018r. znowelizowaną ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii.

W roku 2018 otrzymano z Prokuratury 8 postanowień o wyłączeniu materiałów dochodzenia do odrębnego postępowania wraz z aktami spraw. W otrzymanych dokumentach zawarte są opinie wydane na podstawie ekspertyz kryminalistycznych z badań zatrzymanych substancji. W toku prowadzonych postępowań nie udowodniono, by osoby u których zatrzymano środki zastępcze wytwarzały, bądź wprowadzały je do obrotu. Wobec powyższego w 6 przypadkach Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie orzekł o przepadku na rzecz Skarbu Państwa i zniszczeniu zabezpieczonych środków, 2 postępowania są kontynuowane.

Wśród najczęściej stwierdzanych w roku 2018 środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych wymienić należy: 4-CEC, 3- CEC, 4 - CMC, MDMB-CHMICA, AB-CHMINACA, N-etylopropylon, ADB-FUBINACA, 5-fluoroADB, Hexen.

Od podmiotów prowadzących działalność leczniczą na terenie miasta Lublin wpłynęło 135 zgłoszeń zatruc dopalaczami otrzymanych z liczbie: 130 z Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Lublinie, al. Kraśnicka 100 – Oddział Toksykologiczno – Kardiologiczny, 4 zgłoszenia z Uniwersyteckiego Szpitala Dziecięcego w Lublinie, ul. Prof. Antoniego Gębali 6 oraz 1 ze Szpitala Neuropsychiatrycznego w Lublinie, ul. Abramowicka 2. Przyczyną zatruc były środki zastępcze o niezidentyfikowanym składzie, do zakupu których dochodziło głównie za pośrednictwem internetu.

Wiek osób hospitalizowanych z powodu zatruc dopalaczami przedstawia zamieszczona tabela:

Grupa wiekowa	Mężczyźni	Kobiety
do 18 r. ż.	18	5
powyżej 19 r.ż.	62	7
pow. 30 r.ż.	36	3
pow. 40 r. ż.	3	1

Z przedstawionej analizy wynika, iż największą liczbę zatruc odnotowano u mężczyzn powyżej 19 r.ż. Liczba zatruc wśród kobiet jest zdecydowanie mniejsza.

IX. DZIAŁANIA REALIZOWANE W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej szczebla powiatowego w dziedzinie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego należy sprawowanie nadzoru sanitarnego nad całokształtem procesów inwestycyjnych przebiegających na poziomie powiatu.

Do zadań wykonywanych w ramach tego nadzoru należy opiniowanie i uzgadnianie w zakresie wymagań higieniczno-zdrowotnych:

SPRAWY ROZPATRYWANE NA WNIOSEK WÓJTA / BURMISTRZA/ PREZYDENTA
W OPARCIU O PRZEDSTAWIONĄ DOKUMENTACJĘ

- 1) **studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i planów zagospodarowania przestrzennego gmin w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko**, w tym:
 - uzgadnianie możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
 - uzgadnianie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko opracowywanej dla ww. dokumentów,
 - opiniowanie projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy wraz z prognozą oddziaływania na środowisko;
- 2) **przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko**, w tym:
 - opiniowanie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – wyrażanie opinii co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,
 - opiniowanie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,
 - opiniowanie warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
 - opiniowanie warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę;

SPRAWY ROZPATRYWANE NA WNIOSEK INWESTORA / PROJEKTANTA W OPARCIU
O PRZEDSTAWIONĄ DOKUMENTACJĘ

- 3) **dokumentacji projektowych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych**, w tym inwestycji finansowanych ze środków Unii Europejskiej;
- 4) **rozwiązań technicznych innych niż określone w obowiązujących przepisach prawnych**, w tym w zakresie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie;
- 5) **budowy / rozbudowy cmentarzy**;

SPRAWY ROZPATRYWANE NA WNIOSEK INWESTORA W OPARCIU O
PRZEDSTAWIONĄ DOKUMENTACJĘ I/LUB PRZEPROWADZONĄ KONTROLĘ
OBIEKTU BUDOWLANEGO / POMIESZCZEŃ

- 6) **obiektów budowlanych w trakcie budowy**;
- 7) **obiektów budowlanych po zakończeniu budowy** (przed przystąpieniem do użytkowania), w tym inwestycji finansowanych ze środków Unii Europejskiej
- 8) **pomieszczeń, przeznaczonych do prowadzenia następujących rodzajów działalności**:
 - działalności oświatowej,
 - działalności związanej z opieką nad dziećmi do lat 3,
 - obrotu środkami farmaceutycznymi,
 - obrotu bronią i amunicją,
 - działalności opiekuńczo-wychowawczej;

oraz:

- 9) **uczestniczenie w kontrolach przeprowadzanych w ramach sprawowania bieżącego nadzoru sanitarnego** w zakresie wymagań ogólnobudowlanych i instalacyjnych mających wpływ na warunki higieniczno-zdrowotne.

Wymienione zadania obejmują kontrolę warunków:

- **higieny środowiska** (np. gospodarka odpadami, gospodarka ściekami, zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, emisja hałasu, emisja zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego),
- **higieny pracy w zakładach pracy** (np. wentylacja, oświetlenie i ogrzewanie pomieszczeń pracy, pomieszczenia higieniczno-sanitarne dla pracowników),
- **higieny procesów nauczania i wychowania** (np. wentylacja, oświetlenie, ogrzewanie i powierzchnia pomieszczeń na pobyt dzieci i młodzieży, pomieszczenia higieniczno-sanitarne dla dzieci i młodzieży),
- **higieny wypoczynku i rekreacji** (np. wentylacja pomieszczeń dla użytkowników, pomieszczenia higieniczno-sanitarne dla użytkowników),
- **zdrowotnych żywności, żywienia i przedmiotów użytku** (np. układ funkcjonalny pomieszczeń, wentylacja pomieszczeń, ilość i lokalizacja urządzeń sanitarnych),
- **higieniczno-sanitarnych, jakie powinien spełniać sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne** (np. układ funkcjonalny pomieszczeń, wentylacja pomieszczeń, ilość i lokalizacja urządzeń sanitarnych) w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych. **Zadania te poprzedzają i znacznie ułatwiają czynności z zakresu bieżącego nadzoru sanitarnego, mają charakter profilaktyczny.** Wydawane opinie stanowią materiał pomocniczy dla organów samorządu gminnego / powiatowego / wojewódzkiego, organów administracji architektoniczno-budowlanej, organów nadzoru budowlanego, organów inspekcji farmaceutycznej itp. w postępowaniach administracyjnych prowadzonych w celu:
 - uchwalenia studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i planów zagospodarowania przestrzennego gmin,
 - wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
 - wydania decyzji o pozwoleniu na budowę,
 - dokonania wpisów obiektów do rejestru placówek oświatowych / rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą / rejestru żłobków i klubów dziecięcych,
 - wydania zezwoleń na sprzedaż środków farmaceutycznych / broni i amunicji,
 - wydania zezwoleń na prowadzenie placówek wsparcia dziennego.

1. Omówienie działalności za rok 2018 r.

W roku 2018 (porównanie 2017 r.) w ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego:

- 1) wydano **59 opinii** (35-2017r.) dla studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego / planów zagospodarowania przestrzennego gmin w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko; w tym **1 opinia negatywna** (1-2017 r.)
- 2) wydano **35 opinie** (68-2017r.) dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko; w tym **0 opinii negatywna** (1-2017 r.)

- 3) wydano **29 opinii** (45-2017 r.) dla dokumentacji projektowych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych, w tym inwestycji finansowanych ze środków Unii Europejskiej; w tym **1 negatywna** (1- 2017 r.)
- 4) wydano **0 opinii** (0-2017r.) dla rozwiązań technicznych innych niż określone w obowiązujących przepisach prawnych, w tym w zakresie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie;
- 5) wydano **0 opinii** (0 – 2017r.) dla budowy / rozbudowy cmentarzy;
- 6) przeprowadzono **0 kontroli** (1-2017r.), wydano **0 opinii** dla obiektów budowlanych w trakcie budowy;
- 7) przeprowadzono **49 kontroli** (21-2017r.), wydano **66 opinii** (41-2017r.) dla obiektów budowlanych po zakończeniu budowy / przed przystąpieniem do użytkowania, w tym inwestycji finansowanych ze środków Unii Europejskiej; w tym **0 opinii negatywne** (2-2017r.)
- 8) przeprowadzono **12 kontroli** (5-2017 r.), wydano **12 opinii** (6-2017 r.) w tym: **2** (0-2017 r.) w **formie zaświadczeń** dla pomieszczeń przeznaczonych do obrotu bronią i amunicją dla pomieszczeń przeznaczonych do wymienionych rodzajów działalności; w tym **1 opinia negatywna** (1-2017 r.) oraz **6 w formie decyzji** dla obiektów działalności związanej z opieką nad dziećmi do lat 3,
- 9) wydano **67 opinie** (19-2017 r.) w formie pism/postanowień w toku prowadzenia postępowań administracyjnych

oraz:

- 10) uczestniczono w **4 kontrolach** (0-2017r.) w ramach sprawowania bieżącego nadzoru sanitarnego.

Razem:

- wydano **268 opinii** (214 opinii w 2017 r.).
- przeprowadzono **65 kontroli obiektów / pomieszczeń** (27 kontroli w 2017 r.).

2. Podsumowanie i wnioski.

W stosunku do roku 2017 r. zanotowano **znaczny wzrost** liczby kontroli obiektów / pomieszczeń **65/27** (o około 141 %) oraz liczby wydanych opinii **268/214** (o około 25 %), liczby planów zagospodarowania przestrzennego **59/35** (o około 69 %) natomiast nastąpił **spadek**: liczby przedsięwzięć analizowanych w oparciu o raport oddziaływania na środowisko **35/68** (o ok. 49 %), a także dokumentacji projektowych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych, w tym inwestycji finansowanych ze środków Unii Europejskiej **29/45** (o ok. 36 %).

Dot. pkt 1.1 i pkt 2.1.

Przy wydawaniu opinii sanitarnych dla studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego / planów zagospodarowania przestrzennego gmin w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko największe trudności sprawiły:

- powołanie się na nieaktualne przepisy prawne i/lub dokumenty nie posiadające mocy prawnej z jednoczesnym zapisaniem ustaleń niezgodnych z treścią tych dokumentów,
- brak oznaczenia zasięgu stref ochrony sanitarnej dla istniejących cmentarzy i / lub ujęć wód podziemnych,

- brak analizy obecnego i planowanego sposobu zagospodarowania stref ochrony sanitarnej cmentarzy oraz objęcia ich miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,
- brak oceny wpływu cmentarzy na jakość wód podziemnych,
- nie podano obowiązujących przepisów prawnych dla ograniczeń przestrzennych obowiązujących dla cmentarzy,
- brak analizy obecnego sposobu zagospodarowania obszaru gminy np. w zakresie obiektów hodowlanych, spopieliarni zwłok w Czerniejowie, składowiska odpadów w Tuszowie,
- przywołano treści obowiązujących przepisów z jednoczesnym wprowadzeniem ich modyfikacji w sposób, który ma istotny wpływ na spełnienie wymagań higieniczno-zdrowotnych,
- zapisano ustalenia sprzeczne ze sobą albo sprzeczne z częścią graficzną,
- brak określenia obowiązującego poziomu hałasu dla różnych rodzajów terenów, w szczególności dla terenów związanych z pobytom dzieci i młodzieży, osób starszych i chorych typu szkoła podstawowa, przedszkole, żłobek, szpital, domy pomocy społecznej,
- brak analizy wpływu terenów przemysłu, rzemiosła, składów i baz (symbol P) na przyległe/sąsiedzkie tereny zabudowy mieszkaniowej (symbol M),
- pominięto kwestię sposobu zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią,
- pominięto tereny przeznaczone na elektrownie wiatrowe.

Dot. pkt 1.2. i pkt 2. 2.

Przy wydawaniu opinii dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w ramach ocen oddziaływania na środowisko największe trudności sprawiły:

- protesty społeczne,
- niekompletne i/lub zbyt ogólne wnioski inwestorów, w których nie zawarto oceny wpływu przedsięwzięcia na najbliższe położone budynki mieszkalne, budynki ochrony zdrowia / pomocy społecznej, budynki przeznaczone na pobyt dzieci i młodzieży (emisja hałasu, emisja zanieczyszczeń powietrza) ani – w przypadku budynków i budowli rolniczych - analizy wpływu planowanych budynków inwentarskich i wytwarzanych w nich odchodów zwierzęcych na wody podziemne,
- brak kwalifikacji przedsięwzięć wg wykazu przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, zawartego w obowiązujących przepisach,
- brak wyjaśnień czy wody opadowe odprowadzane z terenu planowanego przedsięwzięcia wymagają podczyszczania z zawartych w nich substancji ropopochodnych,
- brak informacji na temat powiązania planowanego przedsięwzięcia z innymi przedsięwzięciami, w szczególności kumulowania się oddziaływań przedsięwzięć realizowanych, zrealizowanych lub planowanych, dla których wydano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, znajdujących się na terenie, na którym planuje się realizację przedsięwzięcia, oraz w obszarze oddziaływania przedsięwzięcia lub których oddziaływania mieszczą się w obszarze oddziaływania planowanego przedsięwzięcia - w zakresie, w jakim ich oddziaływania mogą prowadzić do skumulowania oddziaływań z planowanym przedsięwzięciem,
- brak wskazania przewidywanych ilości wytwarzanych odpadów na etapie realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia wraz ze wskazaniem miejsc ich przechowywania,

sposobami zabezpieczenia zbiorników/pojemników magazynowych oraz sposobu ich zagospodarowania.

Dot. pkt 1.3. i pkt 2.3.

Przy wydawaniu opinii dla dokumentacji projektowych najczęściej spotykanymi błędami były:

- brak pełnych danych technologicznych,
- nieuwzględnienie miejsca na czasowe gromadzenie odpadów stałych,
- niewłaściwy układ funkcjonalny pomieszczeń,
- nieuwzględnienie umywalek w pomieszczeniach przeznaczonych do udzielania świadczeń zdrowotnych / przetwarzania żywności,
- niezachowanie normatywnej odległości studni od budynku inwentarskiego,
- pominięcie wentylacji części pomieszczeń,
- pominięcie informacji na temat dostosowania obiektu dla potrzeb osób niepełnosprawnych,
- brak wytycznych do instalacji wentylacji, instalacji ogrzewczej oraz sposobu zaopatrzenia obiektu w wodę zimną i ciepłą, a także wytycznych w zakresie wykończenia przegród budowlanych,
- nie zachowanie przewidzianej przepisami odległości wyrzutni ściennej od okien budynku.

Wymienione błędy najczęściej były korygowane przez projektantów przed wydaniem opinii, w przeciwnym przypadku wydawana była opinia negatywna.

Dot. pkt 1.6.-1.9. i pkt 2.6.-2.9.

Przy wydawaniu opinii w sprawie zrealizowanych inwestycji najczęściej spotykanymi błędami były:

- brak dokumentów potwierdzających prawidłowość podłączenia i działania instalacji wentylacyjnej,
- nie przeprowadzone badania wody instalacyjnej w kierunku jej przydatności do spożycia przez ludzi,
- nie zakończone roboty budowlane wykończeniowe i/lub instalacyjne, w tym brak zamontowanego separatora tłuszczu w obiekcie,
- roboty budowlane zrealizowane z wprowadzeniem odstępień od zatwierdzonego projektu budowlanego bez uzyskania w tym zakresie stosownych dokumentów wynikających z ustawy Prawo budowlane,
- brak zabezpieczenia instalacji wodociągowej przed wtórnym zanieczyszczeniem wody,
- lokalizacja poziomu podłogi pomieszczeń przeznaczonych na stały pobyt dzieci poniżej poziomu terenu przyległego do budynku,
- brak osłon na grzejnikach ochraniających dzieci przed kontaktem z elementem grzejnym, brak stanowiska mycia i dezynfekcji sprzętu służącego do utrzymania pomieszczeń pracy w czystości i porządku.

Wydanie opinii było warunkowane likwidacją ww. nieprawidłowości i/lub przeprowadzeniem rekontroli. Na podstawie przeprowadzonych kontroli i dokumentów przedłożonych do zaopiniowania zaobserwowano występowanie w 2018 r. następujących trendów:

- gmina Wólka rozpoczęła procedurę zmiany studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy, który zastąpi obecnie obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wólka, treść projektu wynika ze

zmieniających się potrzeb i możliwości rozwojowych gminy, wymagań obecnie obowiązujących przepisów, wpływu kilkuset wniosków o zmianę przeznaczenia terenu od właścicieli działek z obszaru całej gminy, opracowania i przekazania przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie map zagrożenia powodziowego oraz sporządzenia i uchwalenia nowych dokumentów strategicznych określających politykę przestrzenną gminy, powiatu i województwa,

- gmina Garbów również rozpoczęła procedurę zmiany studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego części obszaru gminy, dla terenów inwestycyjnych przy drogach publicznych oraz zawierał wnioski o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości prognozy o oddziaływaniu zmiany studium na środowisko,
- gmina Niemce także rozpoczęła procedurę zmiany studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego części obszaru gminy, dla terenu przeznaczonego na zabudowę zagrodową, zabudowę mieszkaniową z usługami, zabudowę pensjonatowo-rezydencjalną, usługi publiczne, usługi komercyjne, rekreację i turystykę,
- gmina Głusk rozpoczęła procedurę zmiany studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy, przedstawiony do zaopiniowania projekt zmiany studium obejmuje cały obszar gminy,
- gmina Jabłonna kontynuuje procedurę zmiany studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy, przedstawiony do zaopiniowania projekt zmiany studium obejmuje cały obszar gminy,
- część gmin nadal realizuje/planuje inwestycje o charakterze infrastrukturalnym, przykładowo:
 - w gminie Garbów w miejscowości Bogucin zaplanowano przebudowę gminnej stacji wodociągowej,
 - w gminie Jabłonna w miejscowości Czerniejów zaplanowano przebudowę i remont stacji wodociągowej,
- zaplanowano duże inwestycje tj. obiektów magazynowych i produkcyjnych np.:
 - budowa zespołu hal magazynowo - usługowo - produkcyjnych i hal magazynowych Panattoni Park Lublin II w miejscowości Niemce,
- opiniowano pojedyncze projekty dotyczące obiektów produkcyjnych (np. tartak w Niedrzwicy Kościelnej, produkcja wina w Dysie gmina Niemce, produkcja miodu w Pszczelej Woli gmina Strzyżewice),
- zaplanowano inwestycje związane z produkcją pierwotną lub przetwarzaniem produktów pierwotnych, które mają być współfinansowane ze środków Unii Europejskiej,
- zrealizowano pojedyncze inwestycje oświatowe typu szkolna sala gimnastyczna i pojedyncze inwestycje związane z prowadzeniem działalności gospodarczej przez podmioty prywatne.

X. DZIAŁANIA REALIZOWANE W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA

Zadania z zakresu oświaty i promocji zdrowia są realizowane przez różnorodne formy. Jednym z głównych przedsięwzięć jest koordynowanie wdrażania i realizacji programów profilaktycznych, skierowanych do dzieci, młodzieży, środowisk szkolnych oraz lokalnych. Ponadto prowadzone są działania profilaktyczne skierowane do ogółu społeczeństwa poprzez organizację akcji

edukacyjnych, Punktów Konsultacyjno-Diagnostycznych, szkoleń, prelekcji, konkursów, wystaw i ekspozycji wizualnych, dystrybucję materiałów edukacyjnych, zamieszczanie informacji na stronie internetowej PSSE w Lublinie oraz współpracę z lokalnymi mediami.

Programy profilaktyczne realizowane w szkołach i ich zasięg:

„Bieg po zdrowie” - program antytytoniowej edukacji zdrowotnej dla IV klas szkoły podstawowej. Program realizowało 25 szkół podstawowych, a swoim zasięgiem objął 630 uczniów. Zorganizowano 2 szkolenia dla szkolnych realizatorów programu.

„Moje dziecko idzie do szkoły” – celem programu jest podniesienie poziomu wiedzy rodziców dzieci w wieku wczesnoszkolnym (klasy I-III szkoły podstawowej oraz oddziały przedszkolne) na temat wybranych elementów zdrowego stylu życia, ich roli w kształtowaniu prawidłowych nawyków prozdrowotnych u dzieci oraz przekonanie rodziców o skuteczności podejmowania działań profilaktycznych zarówno w domu, jak i w środowisku szkolnym. Program był realizowany w 19 placówkach, objął 664 uczniów, dzieci z oddziałów przedszkolnych oraz ich rodziców.

„Czyste powietrze wokół nas” - program przedszkolnej edukacji antytytoniowej dla dzieci w wieku 5-6 lat oraz ich rodziców. Jego celem jest ochrona dzieci przed szkodliwym wpływem dymu tytoniowego poprzez wykształcenie u nich świadomej postawy ochrony własnego zdrowia w sytuacjach, gdy przebywają w towarzystwie osób palących. Program zakłada również edukację antytytoniową rodziców. Program był realizowany w 35 placówkach, objął 986 odbiorców.

„Trzymaj Formę” – program zapobiegania otyłości i nadwadze, kształtujący nawyki prozdrowotne wśród młodzieży szkolnej i jej rodzin poprzez promocję aktywnego stylu życia i odpowiednio zbilansowanej diety. W bieżącej edycji programu udział wzięło 36 szkół podstawowych i gimnazjalnych, uczestniczyło w nim 1789 uczniów i rodziców. Adresatami programu są uczniowie klas V-VIII szkół podstawowych i uczniowie III klas gimnazjum. W ramach programu rozpoczął się I etap VIII edycji *Konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia*, do którego zakwalifikowano 5 placówek z terenu powiatu lubelskiego.

„Wybierz Życie Pierwszy Krok” – program profilaktyki raka szyjki macicy był realizowany w klasach I w 4 szkołach ponadpodstawowych, objął 1175 uczniów.

„ARS, czyli jak dbać o miłość” - realizowany w ramach projektu „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”. Jego celem jest dotarcie z przekazem edukacyjnym do młodzieży ze szkół ponadgimnazjalnych i ograniczenie skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych (alkoholu, tytoniu oraz narkotyków). Program był realizowany w 5 szkołach ponadpodstawowych, objął 157 odbiorców. Przekazano materiały edukacyjne nt. profilaktyki substancji psychoaktywnych do oddziału ginekologiczno – położniczego w Bełżycach.

„Znamię! Znam je?” – czyli co musisz wiedzieć o czerniaku skóry - program dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Jego celem jest upowszechnienie wiedzy na temat czerniaków oraz budowanie właściwych prozdrowotnych postaw wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych. Dzięki projektowi uczniowie mają okazję nie tylko poszerzyć wiedzę dotyczącą złośliwego nowotworu skóry – czerniaka, ale również poznać zasady samodzielnej

obserwacji znamion oraz zasad profilaktyki pierwotnej i wtórnej. Program był realizowany w 2 placówkach, zasięgiem objął 67 uczniów.

„Podstępne WZW” - program edukacyjny adresowany jest do uczniów szkół ponadgimnazjalnych i jest odpowiedzią na wciąż pojawiające się przypadki zakażeń HBV i HCV. Jednym ze sposobów przeciwdziałania tej sytuacji jest podnoszenie poziomu wiedzy pozwalającej na rozpoznawanie i unikanie sytuacji narażenia na zakażenia, podejmowanie działań profilaktycznych a także umożliwiającej rozpoznanie zakażenia i przez to zapobieganie jego dalszemu rozprzestrzenianiu się. Program był realizowany w 2 placówkach, zasięgiem objął 79 uczniów.

Wizytacje

W ramach monitoringu interwencji programowych przeprowadzono 47 wizytacje działalności oświatowo - zdrowotnej i promocji zdrowia w placówkach na terenie powiatu lubelskiego.

Działania profilaktyczne i akcje edukacyjne oraz ich zasięg:

Profilaktyka zdrowego żywienia i zaburzeń odżywiania

Przeprowadzono 3 prelekcje dla 240 uczniów.

Profilaktyka palenia tytoniu

Prowadzono comiesięczny monitoring oceny przestrzegania zakazu palenia tytoniu w placówkach nauczania i wychowania, placówkach ochrony zdrowia, zakładach pracy i zakładach gastronomicznych w oparciu o art. 5 ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z 9 listopada 1995 r. (Dz. U. z 1996r. Nr 10, poz. 55 z późn. zm.). Jego głównym celem jest zobrazowanie problemu łamania zakazu palenia tytoniu w miejscach, w których jest ono ustawowo zakazane, a tym samym ocena znajomości przepisów w/w ustawy.

Profilaktyka substancji psychoaktywnych (dopalacze, narkotyki, alkohol)

Przeprowadzono 2 prelekcje na temat profilaktyki dopalaczy dla 220 uczniów. Przekazano 883 ulotek na temat substancji psychoaktywnych. Przygotowywano comiesięczne raporty w związku z prowadzonym nadzorem nad środkami zastępczymi na terenie miasta Lublin i powiatu lubelskiego.

Europejski Tydzień Szczepień

Celem jest dotarcie do populacji z grup ryzyka oraz osób, które z różnych przyczyn przyczyniają się idei szczepień ochronnych. Informacje o szczepieniach promowano na stronie internetowej, w postaci wizualnej, rozdawnictwa materiałów edukacyjnych oraz poradnictwo dla ogółu społeczeństwa. Przesłano również pisma do placówek oświatowych, podmiotów leczniczych, mediów z załącznikami dot. rzetelnej wiedzy na temat znaczenia szczepień ochronnych dla zdrowia. Liczba odbiorców 304 odbiorców.

Akcja „Bezpieczny wypoczynek zimowy”

Zasięgiem objęto 2 organizatorów oraz 40 uczestników wypoczynku zimowego, z terenu powiatu lubelskiego, poprzez działania informacyjne uwzględniające problematykę chorób zakaźnych, zatruc pokarmowych, uzależnień, zagadnienia higieny osobistej i szereg innych w zależności od bieżących potrzeb.

Akcja „Bezpieczny wypoczynek letni”

Wysłano pisma do 10 organizatorów oraz 227 uczestników wypoczynku letniego dzieci i młodzieży w powiecie lubelskim z prośbą o podejmowanie działań z zakresu edukacji prozdrowotnej mających na celu promowanie zasad zdrowego stylu życia oraz bezpiecznego wypoczynku.

Współpraca z mediami lokalnymi

Udzielono 2 wywiadów radiowych (Radio Lublin) i 1 wywiadu telewizyjnego (TVP Lublin) na temat obchodów Światowego Dnia AIDS 2018 dla 160 000 odbiorców.

Opublikowano 1 artykuł prasowy (Dziennik Wschodni) i udzielono 1 wywiadu radiowego (Radio Lublin) na temat wystawy grzybów dla 100 000 odbiorców. Opublikowano 3 informacje na temat wystawy grzybów na stronach internetowych PSSE w Lublinie, Dziennika Wschodniego oraz Centrum Spotkania Kultur w Lublinie (Facebook) dla 60 000 odbiorców.

Łączna liczba odbiorców: 320 000 osób.

XI. PODSUMOWANIE

Analiza wyników kontroli sanitarnych przeprowadzonych w zakładach wykonujących działalność leczniczą na terenie powiatu lubelskiego wykazała, że systematycznie następuje poprawa stanu sanitarnego i technicznego tych placówek. Nieprawidłowości stwierdzane są w coraz mniejszym odsetku obiektów, a stwierdzone mają coraz mniejszy zakres. Usunięcie nieprawidłowości nakazywano w drodze decyzji administracyjnych, natomiast w części placówek nieprawidłowości usunięto częściowo bądź całkowicie przed wydaniem decyzji. W okresie sprawozdawczym stwierdzono poprawę stanu sanitarno-technicznego wielu obiektów ambulatoryjnych. Uzyskano ją poprzez prowadzenie remontów, przebudowy i modernizacji, polegających m.in. na zapewnieniu dodatkowych pomieszczeń, a także zakupie nowego wyposażenia. W części placówek warunki funkcjonowania uległy poprawie w związku z przeniesieniem działalności leczniczej do nowych pomieszczeń, dostosowanych do wymagań określonych w przepisach prawa.

Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej w 2018 r. w stosunku do roku 2017 uległ nieznacznemu pogorszeniu, wydano więcej decyzji administracyjnych, nałożono więcej mandatów na właścicieli obiektów. W stosunku do roku 2017 stwierdzono więcej nieprawidłowości w zakładach usługowych, tj. fryzjerskich, kosmetycznych i fryzjersko-kosmetycznych. W lepszym stanie sanitarno-porządkowym utrzymane były natomiast skontrolowane cmentarze i obiekty hotelarskie.

Warunki sanitarno-higieniczne w związku z wykonanymi decyzjami administracyjnymi oraz warunki pobytu i nauki dzieci i młodzieży w placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie powiatu lubelskiego ulegają systematycznej poprawie. Niemniej w dalszym ciągu istnieją obiekty, które nie spełniają warunków do prawidłowego funkcjonowania placówek nauczania i wychowania, są to szkoły, które:

Nie posiadają:

- wystarczającej bazy do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego,
- właściwego, zgodnego z PN natężenia oświetlenia elektrycznego. Stopień niedoświetlenia występujący w placówkach na stanowiskach pracy ucznia jest bardzo wysoki i istnieje znaczne ryzyko, że uciążliwości z tym związane prowadzić mogą do osłabienia ostrości

- widzenia, a co za tym idzie do późniejszych konsekwencji zdrowotnych, a zaplanowane remonty przez placówki ze względu na duży zakres robót i koszty przedłużają się w czasie,
- zabezpieczeń grzejników centralnego ogrzewania przed kontaktem z elementem grzejnym, w wyniku zaleceń i wydanych decyzji administracyjnych zabezpieczenia sukcesywnie są uzupełniane,
 - w wyniku oceny realizacji wymogów w zakresie stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin w związku z wprowadzeniem od 1 września 2017 r. reformy edukacji i wprowadzeniem nowego ustroju szkolnego 8-klasowej szkoły podstawowej, nieliczne szkoły podstawowe posiadają odpowiednio wyposażone pracownie chemiczne. Prowadzenie zajęć chemii odbywa się przy udziale sprzętu multimedialnego na zasadzie pokazów i demonstracji. Dostosowanie placówek do prowadzenia bezpiecznych zajęć z chemii, nastąpi po zapewnieniu szkołom środków finansowych przez organy prowadzące w kolejnych latach.

Poprawie ulegają:

- warunki mikroklimatu, zapewnienie właściwej wentylacji zarówno w pomieszczeniach dydaktycznych jak i pomieszczeniach sanitarno-higienicznych, wymiana powietrza jest niezbędna do zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego dzieci,
- wyposażenie placówek oświatowych w sprzęt szkolny, placów zabaw i placów rekreacyjnych przeznaczonych dla dzieci przedszkolnych i uczniów klas młodszych, w nowe urządzenia posiadające certyfikaty bezpieczeństwa, w dobrym stanie technicznym,
- - warunki do utrzymania higieny osobistej uczniów – poprzez remonty pomieszczeń higieniczno-sanitarnych dla dzieci, uczniów, stały dostęp do środków higieny osobistej.